

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hospodářská soutěž v Evropské unii

Autor práce: Lucie Čedíková
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.
Katedra: Katedra společenských věd

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení.

ABSTRAKT

ČEDÍKOVÁ, L. *Hospodářská soutěž v Evropské unii : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 69 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: Hospodářská soutěž, jednotný vnitřní trh, soutěžní politika.

Hlavním cílem této práce je analyzovat konkrétní případy porušení pravidel hospodářské soutěže a poukázat na možné sankce za toto protiprávní jednání. Zaměřuje se především na statistiky hospodářské soutěže a porovnává, která pravidla EU a ČR jsou nejčastěji porušována a jak velké sankce z tohoto jednání plynou.

Práce je členěná na pět částí. První tři části jsou teoretické a je zde charakterizován jednotný vnitřní trh a jeho čtyři svobody, které fungují v Schengenském prostoru. Další část pojednává o historii evropské soutěžní politiky, jejích cílech a principech, které zahrnují jednotlivá pravidla hospodářské soutěže. Práce též definuje pojem nekalá soutěž a popisuje, co mezi nekalosoutěžní jednání patří. Aby soutěžní politika byla opravdu dodržována, musí ji někdo kontrolovat. Tuto pravomoc mají instituce, které jsou zahrnuty ve čtvrté kapitole. Pátá kapitola se zabývá konkrétními podniky, které porušily pravidla hospodářské soutěže a zaměřuje se především na oblasti porušení pravidel a výše sankcí. V poslední části je shrnut postup, jak se zachovat pokud se spotřebitel setká s porušením hospodářské soutěže, aby daná společnost byla řádně potrestána a její postupy se již v budoucnu neopakovaly.

ABSTRACT

ČEDÍKOVÁ, L. *Competition in the European Union : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 69 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: Competition, single market, competition policy.

The main objective of bachelor thesis is to analyze specific cases of violation of competition rules and to show the possible penalties for such unlawful conduct. It focuses mainly on statistics and compares the competition of EU rules and Czech rules which are most often violated, and how high the penalties result from this treatment.

The thesis is divided into five parts. The first three parts are theoretical and are characterized by a single internal market and its four freedoms, which operate in the Schengen area. Another part deals with the history of European competition policy, its targets and principles, which include individual competition rules. The thesis also defines the concept of unfair competition, and describes what is included in it. Is the competition policy should be kept it has to be checker. This power has institutions that which are included in Chapter four. The fifth chapter deals with specific companies that have infringed competition rules and focuses primarily on the violation of rules and sanctions. The last section summarizes the procedure, what to do if the consumer sees the violation of competition that the company has been duly punished, and its practices are not repeated in the future.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 TRH A JEHO ORGANIZACE	12
2.1 Volný pohyb zboží	13
2.2 Volný pohyb osob	14
2.3 Volný pohyb služeb	15
2.4 Volný pohyb kapitálu	15
2.5 Schengenské dohody	16
3 EVROPSKÁ SOUTĚŽNÍ POLITIKA	18
3.1 Historie evropské soutěžní politiky.....	18
3.2 Cíle evropské soutěžní politiky	19
3.3 Základní principy soutěžní politiky EU	19
3.3.1 Antimonopolní a kartelové právo.....	20
3.3.2 Kontrola fúzí	23
3.3.3 Liberalizace	25
3.3.4 Státní podpora	25
3.3.5 Mezinárodní spolupráce	27
3.4 Nekalá soutěž a její formy.....	27
3.4.1 Klamavá reklama	28
3.4.2 Klamavé označení zboží a služeb	28
3.4.3 Vyvolání nebezpečí záměny	28
3.4.4 Parazitování na pověsti	29
3.4.5 Podplácení	29
3.4.6 Zlehčování.....	29
3.4.7 Srovnávací reklama.....	29
3.4.8 Porušení obchodního tajemství	30
3.4.9 Ohrožování zdraví a životního prostředí.....	30
4 INSTITUCE PRO HOSPODÁŘSKOU SOUTĚŽ	31
4.1 Evropská komise	31
4.1.1 Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž	32
4.2 Rada EU	33
4.2.1 Rada ministrů pro konkurenceschopnost	33
4.3 Evropský parlament	34
4.3.1 Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů.....	34
4.3.2 Hospodářský měnový výbor	34
4.4 Evropský soudní dvůr	34
4.5 Evropská síť pro hospodářskou soutěž	34
4.5.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v ČR	35
5 PŘÍPADY PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	39
5.1 Dohody mezi podniky	39
5.1.1 Koupelnový kartel.....	42
5.1.2 Nákladní doprava aerolinek	42
5.1.3 Výrobci skel	43

5.1.4	LCD Monitory.....	43
5.1.5	Firmy E.ON a GDF.....	44
5.1.6	Výrobci výtahů.....	44
5.1.7	Firma Siemens.....	45
5.1.8	Vitamínové kartely.....	45
5.1.9	Ocelářský kartel.....	46
5.1.10	Firma Volkswagen.....	47
5.2	Zneužití dominantního postavení.....	48
5.2.1	Firma Microsoft.....	48
5.2.2	Firma Intel.....	49
5.2.3	Firma Telefónica.....	50
5.2.4	Pneumatiky Michelin.....	50
5.3	Kontrola fúzí.....	50
5.3.1	Firmy Mittal Steel/Arcelor.....	51
5.3.2	Letecká společnost UAL/Continental Airlines.....	51
6	POSTUP PŘI PORUŠENÍ PRAVIDEL HOSPODÁŘKÉ SOUTĚŽE.....	53
6.1	Obchodní postupy v případě omezení hospodářské soutěže.....	53
6.2	Podezření z kartelu vlastní společnosti.....	54
6.3	Připomínky k fúzím.....	55
6.4	Omezení soutěže státní podporou.....	55
	ZÁVĚR.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	65
	PŘÍLOHY.....	66

ÚVOD

Vytvořením Evropské unie vzniká také společný trh, který tvoří území všech členských států EU. Cílem vytvoření tohoto trhu bylo a je dát vzniknout prostoru, ve kterém platí tzv. čtyři základní svobody, a to volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.

Při koncepci nového zákonodárství na ochranu hospodářské soutěže se vycházelo ze specifík daných tradic a potřeb tehdejšího rozvoje hospodářství a zároveň bylo dbáno na to, aby nová právní úprava byla srovnatelná s právními úpravami v zemích EU. Právní úprava ochrany hospodářské soutěže v České republice tedy vychází ze soutěžního práva v ES, zejména čl. 81 a 82 a následující Smlouvy o založení ES.

Česká republika, která vstoupila do Evropské unie 1. května 2004, se zavázala přijmout změnu v oblasti českého práva na ochranu hospodářské soutěže přijetím **zákona č. 143/2001** o ochraně hospodářské soutěže, který je zaměřen na zákaz dohod omezujících soutěž, zneužívání dominantního postavení a kontrolu spojování podniků. Tento právní předpis stanovuje postup při aplikaci článků 81 a 82 Smlouvy o ES orgány České republiky a některé otázky jejich součinnosti s Evropskou komisí v souladu nařízením Rady č. 1/2003., o ochraně hospodářské soutěže. Tento zákon již byl několikrát novelizován.

Tyto změny mají vliv nejen na činnost Evropské komise, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, českých soudů a orgánů veřejné správy, ale zejména na jednotlivé soutěžitele působící na území České republiky.

Ochrana hospodářské soutěže je druhou tradiční klíčovou rolí státu založeného na tržní ekonomice. Přirozenou snahou každého ekonomického subjektu je získat monopolní nebo dominantní postavení na trhu a využívat, resp. zneužívat ho k vlastnímu prospěchu.

Obchodování na volném trhu je vysoce konkurenční hra. Někdy mohou být společnosti v pokušení se této vzájemné konkurenci vyhnout a pokusit se stanovit vlastní pravidla hry. Někdy se může jeden velký hráč v této hře pokusit vytlačit konkurenty z trhu. Evropská komise funguje jako rozhodčí, který se stará o to, aby všechny společnosti hrály podle stejných pravidel.

Díky konkurenčnímu prostředí je na podniky vyvíjen neustálý tlak, aby dokázaly nabídnout největší výběr zboží za nejpříznivější ceny – jinak si totiž spotřebitel vybere jinde. Na volném trhu by tedy měl být obchod konkurenční soutěží, jejímž vítězem je právě především spotřebitel.

Účinná hospodářská soutěž zvyšuje kvalitu života a kupní sílu obyvatel Evropské unie a obyvatelé Unie od Komise, od úřadů pro hospodářskou soutěž a soudů jednotlivých států oprávněně očekávají, že se vypořádají s překážkami, které omezují soutěž, a tímto způsobem obhájí jejich zájmy. Politika hospodářské soutěže prováděná Komisí je v souladu s tímto požadavkem v celém rozsahu. Tato politika zvyšuje kvalitu a rozšiřuje nabídku zboží uváděného na trh, pomáhá rozvíjet technologickou inovaci a zlepšovat hospodářskou výkonnost a podporuje přiměřené ceny pro spotřebitele.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je posoudit efektivitu ochrany hospodářské soutěže v Evropské unii. Analyzovat konkrétní případy porušení pravidel, které řešily a postihovaly příslušné orgány. Zjistit, jaká pravidla se nejčastěji porušují a jaké jim za to přísluší sankce a dále poukázat na to, že jsou podniky, které si dovoří pravidla porušovat opakovaně.

Základem vypracování této bakalářské práce bylo čerpání informací z odborné literatury, publikací Evropské unie, sběr dat z materiálů Evropské komise a Úřadu pro hospodářskou soutěž.

Práce je členěná na pět částí. V první kapitole bakalářské práce je rozpracována teorie hospodářské soutěže. Důraz je kladen především na vznik jednotného vnitřního trhu a jeho čtyři svobody (volný pohyb zboží, služeb osob a kapitálu). Přibližuje to, co tyto svobody zahrnují a obnášejí. Také bylo zapotřebí vymezit prostor, kde by tyto svobody co nejlépe fungovaly. Je to tzv. Schengenský prostor a tato práce nám poukazuje na jeho vznik.

V další kapitole práce popisuje evropskou soutěžní politiku, její historii, cíle a principy této politiky, které jsou velmi důležité, jelikož porušování hospodářské soutěže velmi negativně ovlivňuje fungování Společenství. Principy hospodářské soutěže se rozumí jakási pravidla, která by měly podniky dodržovat. Pokud je poruší, hrozí jim sankce.

Aby soutěžní politika byla opravdu dodržována, musí být kontrolována. Tuto pravomoc mají instituce, jak na evropské úrovni, tak i na státní úrovni. Tyto instituce jsou popsány v kapitole čtyři. Pro Společenství jako takové je hlavní institucí Evropská komise a její Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž. V České republice má pravomoc kontroly a následné vyvození důsledků porušení hospodářské soutěže Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Tyto úřady musí velmi úzce spolupracovat. Tato práce nám ukazuje jejich pravomoci a poslání.

V další kapitole práce analyzuje konkrétní případy, které byly projednávány ohledně porušování pravidel soutěže a jejich sankce. Dále nám ukazuje, jaké pravidlo hospodářské soutěže bývá nejčastěji porušováno a zda se porušování pravidel jednotlivých podniků opakuje, nebo zda jsou sankce tak vysoké, že se raději snaží pokutám předcházet.

V kapitole šest práce udává postup ohlášení o porušení pravidel soutěže, pokud tak zjistí spotřebitel či podnik.

V závěru práce jsou shrnuty zjištěné údaje o případech porušování pravidel u konkrétních podniků a vyhodnoceny statistiky jednotlivých pravidel soutěže.

2 TRH A JEHO ORGANIZACE

„Vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie figuruje na předním místě mezi cíli evropské integrace. Společný trh, umožňující volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, byl považován za prioritní úkol od založení integračního procesu v padesátých letech 20. století. Prvními kroky jeho budování bylo vytvoření celní unie mezi členskými státy tehdejšího Evropského hospodářského společenství. Dosažení tohoto cíle vyžadovalo zrušení cel a kvót na vzájemnou výměnu zboží a zavedení jednotných cel na dovozy ze třetích zemí.“¹

„Vedle toho, že z fungujícího vnitřního trhu těží především občané a podnikatelé z členských států EU, prohlubování čtyř svobod významně napomáhá dosažení vyššího ekonomického růstu, vyšší životní úrovně a významnějšího postavení Evropy na mezinárodním poli.“²

Jednotný vnitřní trh Společenství vzniká v roce 1993 se vstupem v platnost Maastrichtské smlouvy. Je vymezen jako prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. K těmto čtyřem základním svobodám je ještě třeba přičíst nerušenou hospodářskou soutěž v měřítku celého Společenství, bez níž by vnitřní trh nemohl fungovat.³

EU je největším vývozcem zboží a služeb na světě a jedním z největších příjemců přímých zahraničních investic. Jednotný trh by měl fungovat jako pevný základ pro evropské podniky a podporovat jejich obchodování po celém světě. Je důležité, aby naše obchodní partnerství na mezinárodní úrovni byla založena na vzájemných zájmech a výhodách. EU musí být i nadále ostražitá při obraně evropských zájmů a pracovních míst a využívat všechny vhodné prostředky v boji proti nekalým obchodním praktikám.⁴

¹ KADLČÁK, R., ŠMEJKAL, V. URBAN, L. *Průvodce podnikatele Evropskou unií*. Praha : DECIBEL production, 2000. s. 7. ISBN 80-85864-83-5.

² MULLER, T. *Vnitřní trh EU – základní principy* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2006 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument3363.html>>.

³ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 128. ISBN 80-7201-478-1.

⁴ *Váš jednotný trh?* Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. s 21. ISBN 978-92-79-16948-9.

2.1 Volný pohyb zboží

„Volný pohyb zboží znamená, že zboží vyrobené nebo uvedené na trh v kterémkoliv členském státě EU se uvádí na trhy dalších členských států bez celních či jiných kvantitativních omezení. Může se na trzích dalších členských zemí volně pohybovat.“⁵

Dnešní mezinárodní trh usnadňuje nákup a prodej produktů ve 27 členských státech s celkovým počtem více než 490 milionů obyvatel. Poskytuje také spotřebitelům širokou nabídku produktů a umožňuje jim porovnávat různé nabídky a zvolit si tu nejvýhodnější. Zároveň je volný pohyb zboží přínosný i pro podnikání. Asi 75 % obchodu uvnitř EU představuje prodej a nákup zboží. Jednotný evropský trh, který byl v minulých desetiletích vytvořen, pomáhá podnikům v EU vybudovat si silnou platformu v otevřeném a rozmanitém, konkurenčním prostředí. Tato vnitřní síla podporuje hospodářský růst a vytváření pracovních míst v Evropské unii a poskytuje podnikům v EU zdroje, které potřebují ke svému úspěchu na jiných světových trzích. Řádně fungující vnitřní trh zboží je tudíž zásadním prvkem podmiňujícím současnou i budoucí prosperitu EU v globalizované ekonomice.⁶

Existují dva zásadní způsoby, s jejichž pomocí je na vnitřním trhu zajišťována volnost pohybu zboží:⁷

- Vzájemné uznávání národních předpisů týkajících se výroby a kvality zboží,
- sjednocení technických požadavků v celém Společenství, pokud není možné použít vzájemné uznávání.

„Volný pohyb zboží přes hranice členských států uvnitř EU vyžaduje jak harmonizaci cel a daní, tak i jednotnou úpravu předpisů v oblastech zdravotnictví, ochrany spotřebitelů, ochrany životního prostředí a rovněž odstranění všech dalších obchodních překážek. EU již značnou měrou dosáhla cíle volného pohybu zboží uskutečněním vnitřního trhu. V některých oblastech však zůstávají v platnosti

⁵ *Vyjednané kapitoly* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/154/159/clanek/kapitola-1-volny-pohyb-zbozi>>.

⁶ *Volný pohyb zboží – Příručka k uplatňování ustanovení Smlouvy upravující volný pohyb zboží*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. s. 8. ISBN 978-92-79-13473-9.

⁷ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. s. 97. ISBN 80-86345-04-1.

výjimečné a přechodné úpravy. Potřebné kontroly pohybu zboží probíhají od roku 1993 nikoliv na hranicích, nýbrž přímo v podnicích.“⁸

2.2 Volný pohyb osob

Princip volného pohybu osob je stanoven jako jeden ze základních předpokladů fungování společného trhu. Volnost pohybu osob je nezbytnou podmínkou pro propojení ekonomik členských států za účelem těsné integrace.⁹

„Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Každý občan Unie má právo se svobodně pohybovat a pobývat na území členských států.“¹⁰

Tato svoboda zahrnuje právo:

- Ucházet se o nabízené zaměstnání v kterékoli zemi ES,
- volně se za tím účelem pohybovat po zemích Společenství,
- žít, případně usadit se v libovolném členském státě Společenství v souladu s předpisy tohoto státu z důvodu výkonu zaměstnání,
- setrvat na území jiného členského státu i po skončení zaměstnání.

„V evropském kontextu se rozumí nejen volný pohyb pracovníků, studentů, důchodců ale i právo podnikatelů usadit se v jiném členském státě za účelem podnikání.“¹¹

Nezaměstnaný má právo ucházet se o práci v jiné zemi s tím, že jeho podpora v nezaměstnanosti z domovského státu se mu maximálně na 3 měsíce převede do země, kde hledá zaměstnání. Jestliže po 3 měsících práci nenajde, může zde i nadále zůstat, a to po dobu, která se stát od státu liší - obvykle je to 6 měsíců. Pokud však chce stále pobírat podporu v nezaměstnanosti, musí se vrátit do své domovské země.¹²

⁸ *Volný pohyb zboží* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/v/volny-pohyb-zbozi/1000715/6472>>.

⁹ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 161. ISBN 80-7201-478-1.

¹⁰ SLOVÁČKOVÁ, P., WAWROSZ, P. *Průvodce podnikatele právem Evropského společenství*. Praha : Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. s. 51. ISBN 80-238-8700-9.

¹¹ MULLER, T. *Vnitřní trh EU – základní principy* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2006 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument3363.html>>.

¹² MAŇÁK, M. *100 otázek a odpovědí o EU*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky v edičním oddělení Ústava mezinárodních vztahů, 2009. s. 51-56. ISBN 80-85864-77.

2.3 Volný pohyb služeb

„Svoboda poskytovat služby na vnitřním trhu EU znamená, že jejich poskytovatel (obchodník, podnikatel, živnostník, zástupce svobodných povolání aj.) může provozovat svou činnost v kterémkoli jiném členském státě za stejných podmínek jako příslušníci tohoto státu. Tedy bez diskriminace na základě státní příslušnosti, za stejných podmínek jako příslušníci hostitelského státu. Služba může být poskytována buď usazením v jiném členském státě (např. bankou nebo jinou finanční institucí, zřízením obchodu, hotelu, servisu aj.) nebo přes hranice (poskytováním pojišťovacích služeb, poradenstvím aj.).“¹³

V oblasti volného pohybu služeb vnitřní trh přináší:¹⁴

- Uvolnění prostoru pro neomezený pohyb služeb v oblasti bankovníctví a pojišťovnictví přes hranice, aniž by bylo v hostitelské zemi nutné žádat o zvláštní povolení,
- neomezený prostor pro poskytování služeb přes hranice u tzv. svobodných povolání.

„Služby ve stále větší míře provázejí zboží jako významná dynamická složka a ve spojení se zbožím se služby podřizují pravidlům platným pro zboží. Stejně tak se podřizují volnému pohybu kapitálu a osob. Je proto volný pohyb služeb v rámci jednotného vnitřního trhu EU stejně důležitý, jako volný pohyb zboží.“¹⁵

2.4 Volný pohyb kapitálu

„Volný pohyb kapitálu tak má na vnitřní trh dvojí vliv: přímý, jako základní svoboda, a nepřímý, jako podporovatel ostatních svobod. Bez možnosti volně přesunovat svůj kapitál by nemohl dobře fungovat trh se zbožím a službami: devizová a jiná omezení by kladla vzájemným platbám do cesty řadu překážek. Narušen by byl také volný pohyb osob: migrující pracovník musí mít možnost přesunout své úspory, otevřít si v zahraničí bankovní konto nebo si koupit v hostitelské zemi nemovitost. V dnešní

¹³ *Volný pohyb služeb* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb>>.

¹⁴ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. s. 100. ISBN 80-86345-04-1.

¹⁵ MULLER, T. *Vnitřní trh EU – základní principy* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2006 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument3363.html>>.

době byla omezení volného pohybu kapitálu zrušena. Na konci padesátých let však státy uplatňovaly celou řadu omezení, které chránily domácí trh před úbytkem kapitálu.¹⁶

2.5 Schengenské dohody

„V první polovině 80. let bylo zřejmé, že společný trh potřebuje další nejen kvantitativní, ale i kvalitativní vývoj. Zatímco zásady jednotného vnitřního trhu nalezly své vyjádření v Bílé knize (1985) a posléze v Jednotném evropském aktu (1986, platnost od 1987), pro specifickou otázku fyzického uvolnění pohybu zboží a služeb byla zvolena cesta mezinárodních smluv. Důvodem byl počáteční nezájem většiny členů. Proto se zástupci pouze pěti členských zemí, a to Francie, SRN a celého Beneluxu sešli v roce 1985 v geografickém středu své oblasti, v lucemburském městečku Schengen, aby zde akutní problémy alespoň začali řešit. Za tím účelem přijali první Schengenskou dohodu.“¹⁷

Bezprostředním důvodem k fyzickému uvolnění pohybu zboží mezi členskými státy byla situace na hraničních přechodech, kde se přepravované zboží hromadilo, neboť zde byly prováděny dvojí kontroly. Zboží sice nebylo proclíváno, avšak bylo kontrolováno.

V první Schengenské dohodě byla zrušena kontrola přepravních dokladů (nákladního listu) a pro osoby byly zavedeny zelené disky s nápisem: „nic k proclení“.

Druhá Schengenská dohoda, plným názvem Úmluva o aplikaci Schengenské dohody, byla podepsána v roce 1990 a spočívá na třech hlavních zásadách:

- Fyzické uvolnění pohybu zboží a osob uvnitř tzv. schengenského prostoru, kontroly byly přesunuty z hraničních přechodů jinam,
- fyzické uvolnění pohybu nesmí být na úkor bezpečnosti v EU, a proto se zpřísnili kontroly na vnější hranici schengenského prostoru,
- jsou přijímána tzv. kompenzační opatření, která zahrnují harmonizaci a zjednodušení předpisů mezi členskými státy.

„Schengenská úmluva představuje velmi rozsáhlý dokument, ke kterému se připojila většina dalších členských zemí EU. Kromě Velké Británie a Irska Úmluvu podepsaly všechny, ale v některých zemích nebyla dosud ratifikována (Dánsko), a tudíž

¹⁶ *Volný pohyb kapitálu* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/v/volny-pohyb-kapitalu/1000715/6470/>>.

¹⁷ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 207-208. ISBN 80-7201-478-1.

nevstoupila v platnost. Stranami Úmluvy jsou však rovněž dva členské státy ESVO (Evropské sdružení volného obchodu), a sice Norsko a Island.“¹⁸

Obr. 1: Schengenský prostor¹⁹

Tmavě modrá barva označuje plné členy, světle modrá signatáře, kteří se dosud plně neúčastní. Žluté tečky jsou malé státy, které nejsou členy EU, ale mají zájem o vstup do schengenského prostoru. Monako (tyrkysová tečka) není signatářem Schengenské dohody, ale fakticky se stalo součástí schengenského prostoru díky bilaterálním úmluvám s Francií.

¹⁸ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 209. ISBN 80-7201-478-1.

¹⁹ *Schengenský prostor* [online]. Praha, 2008 [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://cizinci.wordpress.com/2008/10/18/shengensky-prostor/>>.

3 EVROPSKÁ SOUTĚŽNÍ POLITIKA

„Soutěžní politika je jednou z nejstarších oblastí evropské politiky a v průběhu let se výrazně vyvíjela. Je to také jedna z politik s nejvíce konkrétními a viditelnými výsledky. Jádrem vnitřního trhu je udržování rovných soutěžních příležitostí pro podnikání v celé EU. Účinná soutěžní politika povzbuzuje hospodářskou efektivitu a vytváří příznivé klima pro růst, inovace a technologický pokrok tím, že vyvolává tlak na snížení cen. Soutěžní politika je základním kamenem evropského vnitřního trhu.“²⁰

„Soutěžní pravidla Evropské unie se vztahují jak na jednání soukromých podnikatelských subjektů, tak i na vládní zásahy samotných členských států.“²¹

Samotná soutěž může být definována jako: „Souběžné usilování několika osob o tutéž věc, o dosažení co nejlepšího výsledku, pokud jde o uspokojení jejich zájmů v dané oblasti společenských vztahů.“²²

3.1 Historie evropské soutěžní politiky

Základy dnešní soutěžní politiky položila v roce 1952 Pařížská smlouva o vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli. Ucelená pravidla pro ochranu hospodářské soutěže nejen pro trh s energetickými produkty ale vznikla až podepsáním Římské smlouvy (1957). Vzorem byl antimonopolní Shermanův zákon USA z roku 1890. Klauzule smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli, které se týkaly hlavních principů soutěžní politiky, byly odrazem amerického antitrustového zákonodárství. Přísná kontrola byla zaměřena především na kartely a koncentrace.

Články o hospodářské soutěži Římské smlouvy nedávaly Komisi takové pravomoci jako Vysokému úřadu ESUO.

Soutěžní politika Evropských společenství se vyvíjela jako jedna z nejdůležitějších společných politik, přestože za společnou nebyla oficiálně označena.²³

²⁰ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/?fornewsid=6071>>.

²¹ SLOVÁČKOVÁ, P., WAWROSZ, P. *Průvodce podnikatele právem Evropského společenství*. Praha : Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. s. 70. ISBN 80-238-8700-9.

²² MUNKOVÁ, J.; SVOBODA, P.; KINDL, J. *Soutěžní právo*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 3. ISBN 978-80-7179-440-0.

²³ HUBAŘ, M. *Evropská soutěžní politika: nadějně vyhlídky pro ČR?* [online]. Praha : Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2003 [cit. 2011-02-07], Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=586>.

Politika hospodářské soutěže je jednou z oblastí, ve kterých členské státy přenesly podstatnou část své národní suverenity na nadnárodní úroveň. Evropská komise má výlučnou pravomoc při řízení politiky hospodářské soutěže Evropské unie. Její rozhodnutí nepodléhají Radě, ani Parlamentu. Jedinou možností zvrácení jejího rozhodnutí je odvolání se k Soudnímu dvoru Evropských společenství nebo Soudu prvního stupně. Rozhodnutí Komise jsou průběžně konzultována s antimonopolními úřady členských států, ale konečné slovo v oblasti hospodářské soutěže má ona.²⁴

3.2 Cíle evropské soutěžní politiky

Soutěžní politika není považována v Evropské unii za cíl sám o sobě, ale spíše za nástroj sloužící k dosažení základních cílů Společenství. Těmito cíli jsou trvalý a udržitelný růst, podpora stability, zvyšování životní úrovně a především vytvoření jednotného vnitřního trhu.

Hospodářská soutěž podporuje alokační efektivitu firem, tlačí ceny dolů, nutí firmy inovovat, dynamicky se přizpůsobovat změnám preferencí spotřebitelů a vydávat nemalé částky na výzkum a vývoj. Existují i důvody politické. Nelze opominout právo volby či právo zakládat firmy. Prvořadým účelem kartelového práva je institucionální ochrana hospodářské soutěže, zprostředkovaně pak ochrana spotřebitele nebo malých a středních firem, které nemohou být primárním cílem, protože s sebou nesou riziko podpory neefektivních tržních struktur. Posláním evropské soutěžní politiky je zajistit fungování soutěže v rámci celé EU. Tento úkol vychází ze skutečnosti, že k uspokojivému fungování trhu nestačí odstranit překážky volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, ale je nutné zamezit praktikám narušujícím rovnost podmínek vzájemného obchodu. Bez existence evropské soutěžní politiky by mohla nastat nežádoucí a navíc právně nepostihnutelná situace, kdy by si aktéři v rámci určitých odvětví rozdělili evropský trh podle národního klíče. Myšlenka vnitřního trhu se všemi jeho přednostmi by tak přišla vniveč.²⁵

3.3 Základní principy soutěžní politiky EU

„Nejobecnějším důvodem pro zavedení společných pravidel hospodářské soutěže v rámci jednotného vnitřního trhu je poznání, že tržní ekonomika může

²⁴ BALDWIN, R., WYLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2008. s. 280. ISBN 978-80-247-1807-1.

²⁵ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

upokojivě fungovat jen tehdy, jsou-li udržovány rovné podmínky pro všechny její účastníky. Narušování soutěžního prostředí brzdí inovační činnost, zpomaluje snižování nákladů a růst produktivity a zejména omezuje a ochuzuje spotřebitele.“²⁶

Články 81-89 Smlouvy o ES obsahují pravidla evropské hospodářské soutěže.

Evropská soutěžní politika je postavena na následujících principech:²⁷

- Zákaz společných dohod či praktik mezi podniky, které mohou ovlivnit obchod a bránit či narušovat soutěž na vnitřním trhu (antimonopolní právo),
- zákaz zneužívání dominantního postavení na vnitřním trhu, pokud to může ovlivnit obchod (antimonopolní právo),
- preventivní dozor nad fúzemi s evropskou dimenzí, které vedou k tržní dominanci (kontrola fúzí),
- liberalizace sektorů, které ovládají státem garantované monopoly, například telekomunikace, doprava, energetika (liberalizace),
- dohled nad státní podporou poskytovanou členskými zeměmi (státní podpora),
- mezinárodní spolupráce, neboť činnost firem se sídlem mimo EU často ovlivňuje hospodářskou soutěž uvnitř EU.

3.3.1 Antimonopolní a kartelové právo

Antimonopolní právo zahrnuje dvě pravidla stanovená Smlouvou společenství:²⁸

- Dohody, které omezují soutěž, jsou zakázány,
- firmy s dominantním postavením nesmějí zneužívat svého postavení.

3.3.1.1 Dohody mezi podniky

„Příkladem může být stanovení pevných cen; omezování nebo kontrolování výroby, trhů, technického rozvoje nebo investic; vzájemné rozdělení trhů nebo zdrojů dodávek; aplikování rozdílných podmínek pro rovnocenné transakce. Komise odpovídá za to, že zajistí prosazování těchto pravidel. Každý členský stát může požádat o

²⁶ GREGER, P. *Co je to, když se řekne Evropská unie*. Praha : Centrum pro demokracii a svobodné podnikání, 1997. s. 47.

²⁷ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

²⁸ *Hospodářská soutěž - 2. Antimonopolní kartelové právo* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/14/>>.

vyšetřování nějakého případu, nebo Komise může zahájit šetření z vlastní vůle. Jestliže Komise zjistí porušování antimonopolních pravidel, navrhne opatření, která takové jednání ukončí.²⁹

Z dohod zakázaných podle odstavce 1 zákona č. 143/2001 Sb. jsou zakázány zejména dohody, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže proto, že obsahují ujednání o:³⁰

- přímém nebo nepřímém určení cen, popřípadě o jiných obchodních podmínkách,
- omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic,
- rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,
- tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí,
- uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,
- tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu (skupinový bojkot).

K tomu, aby byla dohoda označena za zakázanou, je zapotřebí mít důkaz, že existovala či bude existovat jakákoliv forma kooperace či koordinace mezi soutěžiteli nebo mezi potencionálními soutěžiteli. Za důkaz se dají považovat pravidelné nebo časté setkání zástupců soutěžitelů, jednání, ale také koordinační kroky. Nejlépe, když je to písemně.³¹

Ačkoliv jsou dohody omezující soutěž obecně zakázány, mohou v některých případech přinášet užitek, např. ve formě zvýšení efektivity výroby nebo umožnění

²⁹ *Hospodářská soutěž - 2. Antimonopolní kartelové právo* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/14/>>.

³⁰ *Zákon o ochraně hospodářské soutěže - Zákon č. 143/2001 Sb.* [online]. Praha : HAVIT, s.r.o., 2011 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/cast1h2.aspx>>.

³¹ RAUS, D., NERUDA, R. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. Brno : CP Books, a. s., 2005. s. 54. ISBN ISBN: 80-251-0394-3.

přístupu na nové trhy. Komise má možnost dohodu na žádost účastníků povolit, jsou-li splněny následující čtyři podmínky:³²

- Dohoda musí přispívat ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků nebo k podpoře technického nebo hospodářského pokroku,
- přiměřená část ze zisku musí být vyhrazena spotřebitelům,
- dohoda nesmí ukládat příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná,
- dohoda nesmí umožnit těmto podnikům vyloučit soutěž na daném trhu (pokud by společný tržní podíl podniků činil po uzavření dohody více jak 40 % je udělení výjimky nepravděpodobné).

Pokud dohoda splňuje výše uvedená kritéria, mohou smluvní strany získat výjimku a to buď ve formě individuální, nebo tzv. blokové výjimky. Blokové výjimky jsou vydávány Komisí ve formě nařízení, která jednoznačně definují kategorie smluv považované automaticky za vyjmuté v souladu s ustanovením čl. 81 odst. 3 Smlouvy. Pokud dohoda splňuje podmínky, které nařízení stanoví, není třeba ji notifikovat Komisi a může být bez dalšího implementována. Komise vydala nařízení, která obsahují blokové výjimky pro následující typy dohod.³³

- smlouvy o výhradním prodeji,
- smlouvy o výhradním nákupu,
- smlouvy o distribuci a servisu motorových vozidel,
- smlouvy o franšíze,
- smlouvy o specializaci,
- smlouvy o výzkumu a vývoji,
- smlouvy v oblasti pojišťovnictví,
- smlouvy o přenosu technologií.

Dohody, které se týkají jiné formy spolupráce, než je pokryta některou z blokových výjimek, vyžadují individuální výjimku, a proto musí být Komisi notifikovány.³⁴

³² *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

³³ JANKŮ, M. *Právní systém Evropských společenství*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2002. s. 113. ISBN 80-7226-806-6.

³⁴ *Cesta do Evropské unie* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <[http://ns.compet.cz/IEU/Cesta %20do %20EU.htm](http://ns.compet.cz/IEU/Cesta%20do%20EU.htm)>.

3.3.1.2 Zneužití dominantního postavení

Pojem zneužití dominantního postavení není definován přímo v textu článku 82 SES, ale byl vymezen až později v judikatuře Soudního dvora jako: „hospodářské postavení podniku na trhu v takové situaci, ve které má možnost zabránit další existenci účinné soutěže na relevantním trhu, zejména proto, že se může chovat vůči svým konkurentům a koneckonců i odběratelům a spotřebitelům do značné míry nezávisle.“³⁵

Dle judikatury Soudního dvora, podíl na trhu do 25 % zpravidla vylučuje, aby tento podíl byl označen za dominantní postavení. Podíl mezi 25 % a 40 % odůvodňuje konstatování, že se jedná o dominantní postavení (podíl) pouze tehdy, pokud existují ještě další znaky tohoto postavení. Za dominantní postavení lze označit až podíly přesahující hranici 40 % trhu. Zkoumání se přitom provádí pro věcně, časově a prostorově relevantní trh, čili zahrnuje i trh se substitučním zbožím za určité období. Pro dominantní postavení na trhu je rozhodujícím kritériem podíl na trhu. Samotné dosažení dominantního postavení stíháno není. To, co Komise sleduje a postihuje, je zneužití takového postavení.³⁶

„Kartel se vytváří nedovolenou tajnou dohodou mezi soutěžiteli, kteří buď zmrazí, nebo zvyšují ceny, omezují dodávky tím, že stanoví limit prodeje nebo výrobních kapacit nebo si rozdělují mezi sebe trhy nebo zákazníky. Provinilci mohou být pokutováni až do výše 10 % jejich světového obrátu. Tyto pokuty se platí do rozpočtu EU.“³⁷

Proti všem kartelovým rozhodnutím je možné se odvolat k Soudu prvního stupně a potom k Evropskému soudnímu dvoru v Lucembursku. Tyto dva soudy mohou rozhodnutí Komise anulovat jako celek nebo jen jeho části, a mohou snížit nebo zvýšit pokuty podle toho, co pokládají za přiměřené.³⁸

3.3.2 Kontrola fúzí

„Fúze podniků může bránit hospodářské soutěži nebo ji narušit tím, že subjektu, který spojením vznikl, zajistí dominantní postavení na trhu či nadměrný vliv ve

³⁵ DĚDIČ, J., ČECH, P. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo*. 2. vyd. Praha : BOVA Polygon, 2005. s. 245. ISBN 80-7273-122-X.

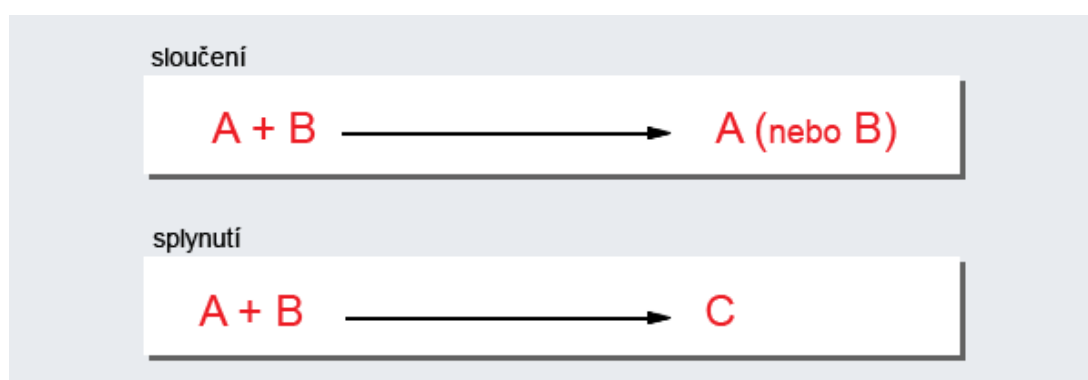
³⁶ SLOVÁČKOVÁ, P., WAWROSZ, P. *Průvodce podnikatele právem evropského společenství*. Praha : Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. s. 72. ISBN 80-238-8700-9.

³⁷ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

³⁸ *Hospodářská soutěž - 2. Antimonopolní kartelové právo* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/14/>>.

výrobním nebo distribučním řetězci. To může zvýšit spotřebitelské ceny, omezit výběr a utlumit inovace. Pokud roční obrat fúzujících společností překročí stanovenou mezní hodnotu (procentní podíl celkového světového a evropského odbytu), musí být informována Evropská komise, aby mohla přezkoumat dopad spojení na hospodářskou soutěž. Spojením podniků s nižším ročním obratem se zabývají vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž. Pravidla pro spojování podniků se vztahují na všechny společnosti, které podnikají v EU, bez ohledu na to, zda jsou usazeny v EU či mimo ni.³⁹

Obr. 2: Možnosti fúze⁴⁰

Nařízení je tedy aplikováno na všechny spojení podniků, která mají význam z hlediska Společenství, přičemž tento význam je vymezen následujícími kritérii: musí jít o spojení podniků s celosvětovým obratem vyšším než 5 mld. eur a obratem alespoň dvou zúčastněných podniků vyšším než 250 mil. eur, ledaže podniky dosahují více než dvě třetiny svého komunitárního obratu v témže členském státě.⁴¹

„V posledních šestnácti letech Komise projednávala tisíce případů kontrolujících fúze. Většina těchto případů skončila jejich schválením. Naprosté zákazy jsou velice ojedinělé. Od roku 1990 představují méně než 1 % všech oznámených transakcí, i když počet zákazů nyní stoupá.“⁴²

³⁹ *Fúze* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/youreurope/business/expanding-business/merging-company/index_cs.htm>.

⁴⁰ *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-02-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarska-soutez-opu/1000818/47329/#b23>>.

⁴¹ SLOVÁČKOVÁ, P., WAWROSZ, P. *Průvodce podnikatele právem evropského společenství*. Praha : Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. s. 73. ISBN 80-238-8700-9.

⁴² *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

3.3.3 Liberalizace

„Veřejné služby jsou zřizovány vládními orgány a odpovídají jim za svůj provoz, i když jejich vedení je svěřeno veřejnému nebo soukromému provozovateli oddělenému od správní funkce. Tento koncept se používá hlavně u síťových odvětví, především u zásobování elektřinou, plynem a vodou, u veřejné dopravy, poštovních služeb a komunikací. Dlouhou dobu Evropská komise nezasahovala do činností veřejných služeb, většinou z toho důvodu, že členské státy pokládaly veřejné služby za něco, co spadá do jejich výhradní pravomoci, a nebyly ochotné dát souhlas k zásahům. Od počátku 90. let se však Komise ujala systematické a aktivní úlohy při liberalizaci služeb. I když uznává existující koncept veřejných služeb i potřebu umožnit plnění jejich úkolů, považuje Komise otevření těchto trhů hospodářské soutěží za velmi potřebné a přínosné. Například poštovní služby se na základě směrnice EU začaly otevírat hospodářské soutěži, ale kvůli požadavku členských států na zajištění minimální úrovně služeb v rámci tzv. univerzální služby však některé činnosti zůstaly vyhrazeny pro jednoho nebo pro několik provozovatelů.“⁴³

„Komise poukazuje na to, že ve dvou tržních odvětvích, které se jako první otevřely konkurenci, tj. v letecké dopravě a telekomunikacích, podstatně klesly spotřebitelské ceny služeb. Na trzích, které zůstávají jen částečně otevřené nebo jsou zavřené, jako je elektřina, plyn, železniční doprava a poštovní služby, ceny se nezměnily nebo se dokonce zvýšily. Liberalizace jistých citlivých služeb vyvolala obavy a živou veřejnou debatu v mnoha členských státech. Občané žádali záruky, že některé nezbytné služby se budou poskytovat za rozumné ceny, i když nebudou ziskové. Komise se to snaží zajistit zavedením dodatečné regulace za účelem ochrany veřejných zájmů při každém otvírání nových trhů.“⁴⁴

3.3.4 Státní podpora

„Hospodářské soutěži mohou bránit vlády v případech, kdy poskytnou veřejné dotace některým podnikům. Z tohoto důvodu EU zakazuje v zásadě jakoukoli formu státní podpory, která by mohla narušit hospodářskou soutěž. Podobně jako u fúzí musí

⁴³ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

⁴⁴ *Hospodářská soutěž - 5. Liberalizace* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/17/>>.

být zmíněná podpora taková, že ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Podpora, jejíž následky se projevují jen na domácím trhu, není v kompetenci Komise.⁴⁵

Absolutní zákaz státní podpory by však byl nemyslitelný: v některých případech musí být vláda připravena a schopna zasáhnout nebo poskytnout prostředky pro vybrané hospodářské činnosti. Z tohoto důvodu Smlouva poskytuje řadu výjimek ze zásady zákazu státní podpory.

Existuje několik druhů výjimek:

1. Stanovené zákonem. Výjimky se automaticky použijí na:

- podporu mající sociální charakter, která je poskytovaná jednotlivým spotřebitelům, s podmínkou, že se udělují nediskriminačním způsobem ve vztahu k původu dotyčných výrobků,
- podporu zaměřenou na nápravu škod způsobených mimořádnými událostmi, jako jsou přírodní pohromy.

2. Možné za určitých okolností. Takové výjimky se mohou zvažovat, ale nejsou automatické. Zahrnují:⁴⁶

- podporu nerozvinutým regionům,
- podporu prosazování realizace významných projektů v evropském zájmu nebo nápravy vážných poruch v hospodářství nějakého členského státu,
- podporu pro usnadnění rozvoje určitých hospodářských aktivit nebo oblastí (za určitých podmínek),
- podporu prosazování kultury a zachování národních tradic (rovněž s podmínkami),
- další kategorie, které může blíže určit Rada.

Dohled nad veřejnou podporou prováděný Komisí má značný dopad na každodenní život a vyplývají z něho tři hlavní pozitivní výsledky. Omezuje systémy podpor jen na ty, které jsou nezbytně nutné, čímž zabraňuje plýtvání veřejnými prostředky. Komise posiluje ekonomický růst Unie a v důsledku toho podporuje zaměstnanost tím, že předchází porušování hospodářské soutěže uvnitř Společenství,

⁴⁵ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

⁴⁶ *Hospodářská soutěž – 4. Státní podpora* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/16/>>.

kteře by vedlo k poškození jednotného trhu. A konečně přispívá k zvyšování úrovně a kvality života, když povoluje pouze takové systémy podpor, jejichž cíle jsou skutečně v obecném zájmu – rozvoj zaostalých regionů, podpora drobného podnikání, výzkum a vývoj, vzdělávání nebo pomoc obchodním společnostem v přechodných problémech, které ale budou po poskytnutí přiměřené a pečlivě kontrolované podpory překonány, přičemž se tyto společnosti stanou zdrojem prosperity a zaměstnanosti a budou hrát svou roli na společném trhu.⁴⁷

3.3.5 Mezinárodní spolupráce

„V rámci globální ekonomiky se mezinárodní spolupráce v oblasti hospodářské soutěže stala nezbytností. Společnosti, fúze a kartely se stávají stále více mezinárodními a činnost firem se sídlem mimo Evropskou unii často ovlivňuje hospodářskou soutěž uvnitř EU. Pro řešení tohoto problému Evropská unie uzavřela se svými hlavními obchodními partnery dvoustranné dohody regulující hospodářskou soutěž. Dohody o spolupráci s USA, Kanadou a Japonskem přikazují orgánům odpovědným za hospodářskou soutěž na obou stranách vyměňovat si informace a koordinovat činnost vedoucí k prosazování jejich rozhodnutí. S Čínou si Komise vyměňuje názory a zkušenosti s problémy souvisejícími s hospodářskou soutěží.“⁴⁸

3.4 Nekalá soutěž a její formy

Nekalé soutěžní jednání je upraveno zákonem č. 153/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁹

Nekalou soutěží je takové jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Mezi nekalosoutěžní jednání patří zejména:⁵⁰

- klamavá reklama,
- klamavé označování zboží a služeb,
- vyvolávání nebezpečí záměny,
- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,

⁴⁷ *Politika hospodářské soutěže v Evropě a občan* Lucemburk : Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství, 2002. s. 30. ISBN 92-894-3339-6.

⁴⁸ *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.

⁴⁹ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Příbram : Profesional Publishing, 2009. s. 56. ISBN 978-80-86946-90-0.

⁵⁰ MALÝ, J. *Obchod nehmotnými statky : patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky*. Praha : C. H. Beck, 2002. s. 70. ISBN 80-7179-320-5.

- podplácení,
- zlehčování,
- srovnávací reklama,
- porušování obchodního tajemství,
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

3.4.1 Klamavá reklama

Šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamnou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů Klamavým je i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může uvést v omyl.

3.4.2 Klamavé označení zboží a služeb

Označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby:

- pocházejí z určitého státu, určité oblasti či místa,
- od určitého výrobce,
- vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost.

Přitom je nerozhodné, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod. Rovněž je nerozhodné, zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo.

Klamavým označením však není uvedení názvu, který se v hospodářském styku již všeobecně vžil jako údaj sloužící k označování druhu nebo jakosti zboží, ledaže by k němu byl připojen dodatek způsobilý klamat o původu, jako např. „pravý“, „původní“ apod.

3.4.3 Vyvolání nebezpečí záměny

Pod tento pojem zahrnuje obchodní zákoník:⁵¹

- užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem,

⁵¹ *Obchodní zákoník – zákon č. 513/1991 Sb., § 44* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://obchodni-zakonik.eu/hospodarska-soutez/>>.

- užití zvláštních označení podniku nebo zvláštních označení či úpravy výrobků, výkonů nebo obchodních materiálů podniku, které v zákaznických kruzích platí pro určitý podnik nebo závod za příznačné (např. i označení obalů, tiskopisů, katalogů, reklamních prostředků),
- napodobení cizích výrobků, jejich obalů nebo výkonů, ledaže by šlo o napodobení v prvcích, které jsou již z povahy výrobku funkčně, technicky nebo esteticky předurčeny, a napodobitel učinil veškerá opatření, která od něho lze požadovat, aby nebezpečí záměny vyloučil nebo alespoň podstatně omezil.

Všechna výše uvedená jednání jsou však nekalosoutěžní pouze za předpokladu, že jsou způsobilá vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením nebo výrobky anebo výkony jiného soutěžitele.

3.4.4 Parazitování na pověsti

Parazitováním je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl.

3.4.5 Podplácení

Jde o situaci, kdy jedna společnost či pracovník přímo či nepřímo nabízí, slibuje či poskytuje prospěch za tím účelem, aby docílil nějaké výhody před dalšími soutěžiteli.

3.4.6 Zlehčování

Zlehčování je součástí nekalé soutěže z toho důvodu, že jde o jednání, kterým společnost uvádí o situaci jiné firmy nepravdivé údaje, které přivádějí dané společnosti újmu, respektive mohou přinést újmu. Zajímavé je na zlehčování i fakt, že se za tento druh nekalé soutěže bere i situace pravdivá, která může druhé společnosti přivodit újmu.

3.4.7 Srovnávací reklama

Srovnávací reklamou je jakákoliv reklama, která výslovně nebo i nepřímo identifikuje jiného soutěžitele anebo zboží nebo služby nabízené jiným soutěžitelem. Vzhledem k tomu, že srovnávací reklama obsahuje přímý nebo nepřímý odkaz na konkrétního soutěžitele nebo produkt, je způsobilá přivodit značnou újmu. Proto zákon podrobně stanoví, za jakých podmínek je srovnávací reklama přípustná.

3.4.8 Porušení obchodního tajemství

Porušováním obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o němž se dozvěděl.

3.4.9 Ohrožování zdraví a životního prostředí

Jde o zkreslování podmínek soutěže tím, že výrobky ohrožují zájmy ochrany zdraví či životního prostředí tím způsobem, aby společnost získala neoprávněný prospěch na úkor jiných.⁵²

Za nekalosoutěžní jednání může být považováno i jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy a je schopno přivodit újmu jiným soutěžitelům a spotřebitelům.

Základní rozdíl mezi nekalou soutěží a zneužíváním hospodářské soutěže je ten, že nekalá soutěž se odehrává v mezích hospodářské soutěže, zatímco zneužívání hospodářské soutěže se přičí soutěži jako takové, jejím základům. Ochrana proti nekalé soutěži má za cíl ochránit jednání jednotlivých soutěžitelů v soutěži, zabránit takovému jejich jednání, které by mohlo přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům.

Ochrana hospodářské soutěže se potom zaměřuje na to, aby zde vůbec hospodářská soutěž existovala a nebyla nikým omezována či narušována.⁵³

⁵² *Obchodní zákoník – zákon č. 513/1991 Sb., § 44* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://obchodni-zakonik.eu/hospodarska-soutez/>>.

⁵³ *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarska-soutez-opu/1000818/47329/#b23>>.

4 INSTITUCE PRO HOSPODÁŘSKOU SOUTĚŽ

Od roku 2004, kdy se Česká republika stala členem Evropské unie, je unijní rámec soutěžního práva neodmyslitelnou součástí činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Evropská komise i národní antimonopolní úřady sledují dodržování soutěžních pravidel a v případech omezování hospodářské soutěže přijímají opatření vůči kartelům, postihují zneužití dominantního postavení na trhu, vydávají souhlas se spojováním soutěžitelů, zavádějí hospodářskou soutěž do oblasti, jež dříve byly ovládnuty státními monopoly a přezkoumávají finanční podporu poskytnutou vládami členských států Unie. Úzká a kvalitní mezinárodní spolupráce dokáže spotřebitelům i soutěžitelům získat co nejlepší poměr mezi kvalitou a cenou.⁵⁴

4.1 Evropská komise

Evropská komise zajišťuje správné uplatňování předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže. Komise má k tomu účelu k dispozici řadu kontrolních a donucovacích pravomocí. Vlády členských zemí mají také povinnost dopředu oznámit jakoukoli plánovanou státní podporu podnikům.⁵⁵

Pravomoci Komise a národních soutěžních úřadů:⁵⁶

- Zajišťovat skutkový stav:
 - požadovat nezbytné informace od vlád, podniků...atd.,
 - provádět všeobecný výzkum,
 - provádět šetření na místě,
 - vyšetřovat z pomoci orgánů příslušného státu.
- Rozhodovat o důsledcích porušení – rozhodnutí může obsahovat:
 - uložení povinnosti ukončit protiprávní jednání,
 - přijetí předběžného opatření,
 - přijetí závazků vztahující se k nařízeným opatřením,
 - uložení sankcí – horní limit 10% ročního obrátu podniku.

⁵⁴ CHALUPA, K., MAREŠOVÁ, M., et. al. *Mezinárodní vztahy* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Informacni_listy/2010/Infolist2010_05_mezinarodni.pdf>.

⁵⁵ *Politika hospodářské soutěže a orgány EU* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>.

⁵⁶ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 226. ISBN 80-7201-478-1.

Sankce za porušení pravidel soutěže, kterými disponuje jak Komise, tak národní soutěžní úřady, jsou pokuty. Jejich horní limit je určen 10 % ročního obrátu podniku, resp. celé společnosti. Sazba udělované pokuty je stanovena podle kritérií:⁵⁷

- povaha (druh) protiprávního opatření,
- hospodářský význam podniku a jeho podíl na trh,
- trvání protiprávního opatření,
- existence úmyslu omezit soutěž,
- otevřenost nebo skrytost jednání,
- případná recidiva.

Za ztěžování nebo znemožňování práce může Komise uložit jednorázové nebo periodické pokuty.

4.1.1 Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž

Posláním generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž (dále jen GŘ pro hospodářskou soutěž), které sídlí v Bruselu, je prosazovat pod vedením komisaře Joaquína Almunii dodržování pravidel hospodářské soutěže vyplývajících ze smluv Společenství, aby bylo zajištěno, že hospodářská soutěž na trhu v EU není narušována a že trhy fungují co nejúčinněji, a tím přispívají k blahobytu spotřebitelů a ke konkurenceschopnosti evropského hospodářství.⁵⁸

„Významnou roli hraje Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž především v odvětví energetiky, finančních služeb, informačních a komunikačních technologií, v médiích, v automobilovém či farmaceutickém průmyslu, v odvětví poštovních služeb, telekomunikací, v dopravě, zemědělství či spotřebním zboží.“⁵⁹

GŘ pro hospodářskou soutěž pracuje v partnerství s ostatními politikami na podporu poskytování jiných politických cílů konkurenčním způsobem na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Pracuje ve spolupráci s vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž a vnitrostátní soudy, aby zajistily účinné a jednotné uplatňování práva hospodářské soutěže EU, čímž přispívají k rovné podmínky na jednotném trhu. Podporuje soukromoprávní prosazování soutěžního práva EU. Za tímto účelem

⁵⁷ TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. s. 227. ISBN 80-7201-478-1.

⁵⁸ *Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/competition/index_cs.htm>.

⁵⁹ *Generální ředitelství Evropské komise* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/instituce-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/#competition>>.

poskytuje také poradenství a transparentnost pravidel hospodářské soutěže a jejich vymáhání s cílem zlepšit právní jistotu pro zúčastněné strany.⁶⁰

Více než 900 zaměstnanců GR pro hospodářskou soutěž se zavazuje dodržovat nejvyšší úroveň profesionality.

Rozsáhlé pravomoci Komise týkající se vyšetřování a postihu v oblasti hospodářské soutěže podléhají soudnímu přezkumu ze strany Evropského soudního dvora. Podniky a členské státy běžně podávají žaloby proti rozhodnutím Komise a v některých případech také v těchto řízeních uspějí.⁶¹

4.2 Rada EU

Právní předpisy EU v oblasti ochrany spotřebitele a hospodářské soutěže schvalují společně Evropský parlament a Rada.

Otázky hospodářské soutěže projednávají příslušní ministři zemí Unie během setkání, které se nazývá „Rada pro konkurenceschopnost.“⁶²

4.2.1 Rada ministrů pro konkurenceschopnost

Rada vznikla v roce 2002 sloučením tří dřívějších konfigurací Rady - pro vnitřní trh, průmysl a výzkum. Podle programu jednání je složená z ministrů pro evropské záležitosti, ministrů pro průmysl nebo výzkum. Schází se přibližně pětkrát až šestkrát ročně. Má zajistit jednotný přístup ke zvyšování konkurenceschopnosti a růstu v Evropě. Rozhoduje obvykle kvalifikovanou většinou.⁶³

Tato rada má horizontální úlohu při zajišťování integrovaného přístupu k posílení konkurenceschopnosti a růstu v Evropě. V tomto duchu, přezkoumává pravidelně obě otázky horizontální a odvětvové konkurenceschopnosti na základě analýz poskytnutých Komisí a má projevit své názory na otázky konkurenceschopnosti. Také se zabývá legislativními návrhy ve svých různých oblastech činnosti. Třemi oblastmi činnosti Rady pro konkurenceschopnost jsou následující:⁶⁴

- Vnitřní trh,

⁶⁰ Directorate General for Competition [online]. Brussels : European Commission, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/dgs/competition/mission/>>.

⁶¹ Hospodářská soutěž [online]. Brusel : Oddělení komunikace Evropské komise, 2010 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/comp/index_cs.htm>.

⁶² Politika hospodářské soutěže a orgány EU [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-21]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>.

⁶³ Hospodářská soutěž [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8927/17346/clanek/hospodarska-soutez/>>.

⁶⁴ Competitiveness Council [online]. Brussels : Council of the European Union, 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=412&lang=CS>>.

- průmysl,
- výzkum.

4.3 Evropský parlament

Evropský parlament má své výbory, které se zabývají hospodářskou soutěží.

4.3.1 Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů

Výboru předsedá britský europoslanec Harbour Malcolm z Evropské konzervativní a reformní frakce. Mezi jeho pravomoci patří hledání a odstraňování možných překážek fungování jednotného trhu EU a podpora a ochrana hospodářských zájmů spotřebitelů.⁶⁵

4.3.2 Hospodářský měnový výbor

Mezi jeho pravomoci patří hledání a odstraňování možných překážek fungování jednotného trhu EU a podpora a ochrana hospodářských zájmů spotřebitelů.

4.4 Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr je hlavním soudním orgánem EU. Zajišťuje jednotnou interpretaci a aplikaci práva hospodářské soutěže v Unii.

Řada přelomových rozhodnutí Soudního dvora, vynesenech často bez povšimnutí veřejnosti, má dodnes značný dopad na každodenní život Evropanů. Pomáhají totiž na trzích Unie obnovovat fungování hospodářské soutěže, která přináší širší výběr kvalitnějších výrobků a služeb za nižší ceny.

Jednotlivými případy porušení hospodářské soutěže se nejdříve zabývá Tribunál EU (dříve „Soud prvního stupně“). Odvolat se pak lze k Soudnímu dvoru.⁶⁶

4.5 Evropská síť pro hospodářskou soutěž

Evropská komise a národní orgány pro hospodářskou soutěž ve všech členských státech EU navzájem spolupracují prostřednictvím *Evropské sítě pro hospodářskou soutěž (ECN)*.

⁶⁵ *Politika hospodářské soutěže a orgány EU* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-21]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>.

⁶⁶ *Politika hospodářské soutěže a orgány EU* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-21]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>.

„Úřady a Komise se vzájemně informují o nových případech a rozhodnutích, v případě potřeby koordinují vyšetřování a vyměňují si důkazy. Při vyšetřování si Komise může od vlád členských zemí vyžádat nezbytné informace nebo požádat domácí antimonopolní úřad o vedení šetření.“⁶⁷

To vytváří účinný mechanismus pro boj proti společnostem, které omezují hospodářskou soutěž.⁶⁸

4.5.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v ČR

„Od roku 1991 dohlíží nad dodržováním pravidel korektní hospodářské soutěže český antimonopolní úřad. Jeho sídlem se nestalo hlavní město Praha, jako centrum klíčových orgánů státní správy, ale Brno, což deklaruje nezávislost Úřadu v rozhodování. V letech 1992–1996 byl tento úřad nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž. Změna byla odůvodněna probíhající ekonomickou transformací a především úlohou, kterou plnilo ministerstvo v privatizačním procesu. Činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) se přímo nebo nepřímo dotýká každého občana České republiky. Úřad vytváří podmínky pro rozvoj hospodářské soutěže, dohlíží na zadávání veřejných zakázek a monitoruje poskytování veřejných podpor. ÚOHS je ústředním orgánem státní správy, který je zcela nezávislý ve své rozhodovací činnosti. V čele Úřadu je předseda, kterého jmenuje na návrh vlády prezident republiky. Funkční období předsedy je šestileté a nikdo nemůže být jmenován na více jak dvě funkční období. Předseda Úřadu nesmí být členem žádné politické strany nebo politického hnutí.“⁶⁹

„Cílem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je zajistit rovné a férové podmínky pro všechny soutěžitele. Takové tržní prostředí je prospěšné jak pro rozvoj české ekonomiky, tak i pro běžné spotřebitele. Jednou z hlavních kompetencí úřadu je dohled nad zadáváním veřejných zakázek.“⁷⁰

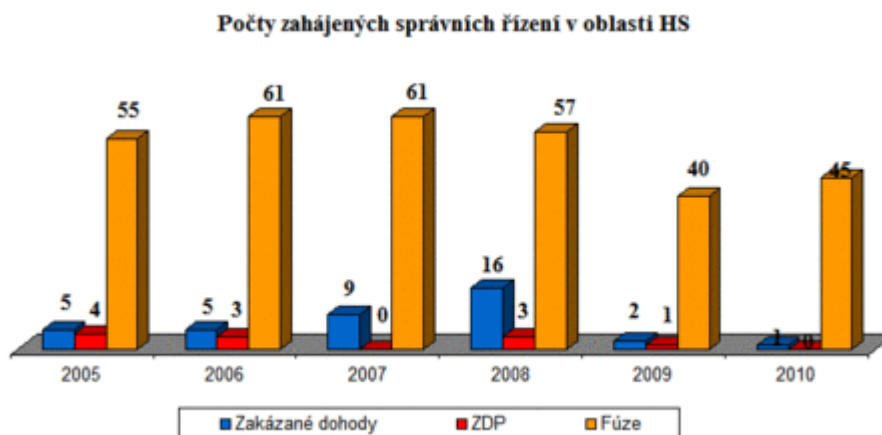
⁶⁷ *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8927/17346/clanek/hospodarska-soutez/>>.

⁶⁸ *European Competition Network* [online]. Brussels : European Commission, 2009 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html>.

⁶⁹ *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/uohs_skladacka_CZ_2008_03.pdf>.

⁷⁰ CHALUPA, K., VRÁNA, F., et. al. *Výroční zpráva 2009* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>.

Obr. 3: Správní řízení v hospodářské soutěži⁷¹

„Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy, jemuž přísluší vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek a kontrolu ve vztahu k poskytování veřejných podpor. Působnost Úřadu a postavení jeho předsedy jsou vymezeny zákonem č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. Legislativní rámec činnosti Úřadu je v oblasti ochrany hospodářské soutěže dán zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, osmi prováděcími vyhláškami o povolení obecných (blokových) výjimek ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., a prováděcí vyhláškou Úřadu č. 368/2001 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o náležitostech návrhu na povolení spojení soutěžitelů. V oblasti dohledu nad zadáváním veřejných zakázek se Úřad řídí zákonem č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů. Oblast dohledu nad veřejnou podporou je upravena zákonem č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře. Úřad má i některé pravomoci související s aplikací zákona č. 152/1997 Sb., na ochranu před dovozem dumpingových výrobků.“⁷²

Prvního září 2009 nabyl účinnosti zákon č. 155/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Novela obsahuje dílčí změny v působnosti zákona, dále v oblasti zakázaných dohod, kontrole koncentrací, řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, dále se novela dotýká také vyšetřovacích oprávnění ÚOHS a sankcí. Významné jsou především změny v oblasti spojování podniků. Zákon nově hovoří o tzv. zjednodušeném řízení o povolení spojení u fúzí, u

⁷¹ *Statistiky z oblasti hospodářské soutěže* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/statistiky-hs/>>.

⁷² *Zpráva o činnosti úřadu pro ochranu hospodářské soutěže za rok 2002* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://ns.compet.cz/TAI/Vyroc_Zpr_upl/VZ2002vl.pdf>.

nichž není podezření na možné narušení trhu. Tyto případy, které se týkají především firem s nízkým tržním podílem, nebo změn z kontroly společné na výlučnou, je nyní možné rozhodnout již do 20 kalendářních dnů. Novela rovněž v souladu s komunitárním soutěžním právem umožňuje sankcionovat právní nástupce soutěžitelů, kteří porušili zákon o ochraně hospodářské soutěže. Pokuty ukládané sdružením soutěžitelů (komory apod.) se budou nově odvíjet z výše obrátu všech členů sdružení, maximální výše činí 10 procent z této částky.⁷³

V druhé polovině roku 2009 byl Parlamentem ČR schválen zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití. Kontrolou nad jeho dodržováním byl pověřen Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Zákon nabyl účinnosti od 1. 2. 2010. Jeho smyslem je definovat koncept významné tržní síly a jejího zneužití, a to za účelem ochrany hospodářské soutěže v oblasti prodeje zemědělských a potravinářských výrobků. Zákon rovněž přináší příslušné nástroje, s jejichž pomocí je možno posoudit a vyvarovat se uvedeného protisoutěžního jednání. Významná tržní síla je v zákoně definována jako takový vztah kupujícího k dodavateli, kdy se v důsledku situace na trhu stává dodavatel závislým na odběrateli ve vztahu k možnosti dodávat své zboží spotřebitelům a kdy si odběratel vůči dodavateli může vynutit jednostranně výhodné obchodní podmínky. Zákon se vztahuje na ty odběratele zemědělských a potravinářských výrobků, jejichž obrat v posledním finančním roce přesáhl 5 mld. Kč; u takových odběratelů, pokud není prokázán opak, se má za to, že disponují významnou tržní silou. Zakázáno je zneužití významné tržní síly na úkor dodavatele. Musí se jednat o systematické a opakované jednání, jehož cílem nebo výsledkem je podstatné narušení soutěže na relevantním trhu. Seznam jednání, jež jsou považována za zakázaná, je obsahem příloh zákona. Za porušení zákona může být uložena sankce ve výši 10 mil. Kč nebo do 10 % z obrátu. Za účelem dohledu nad jeho dodržováním byl v rámci Úřadu zřízen Odbor kontroly významné tržní síly.⁷⁴

⁷³ CHALUPA, K., VRÁNA, F., et. al. *Výroční zpráva 2009* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>.

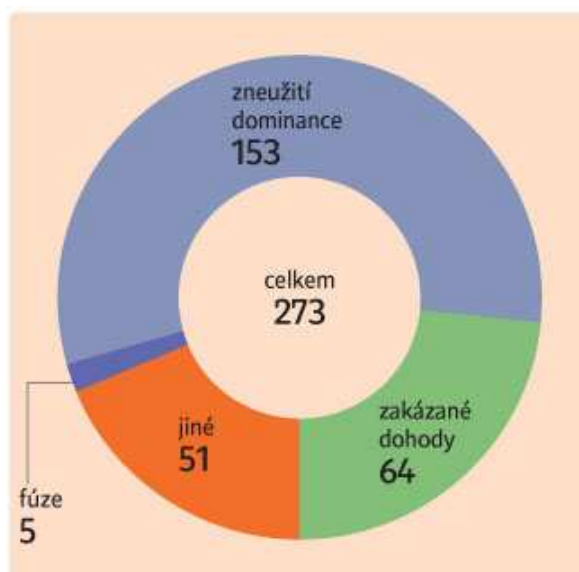
⁷⁴ CHALUPA, K., VRÁNA, F., et. al. *Výroční zpráva 2009* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>.

Obr. 4: Sankce uložené ÚOHS v mil. Kč⁷⁵

V tomto obrázku č. 4 jsou patrné sankce, které Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ukládal za posledních šest let v České republice. Velké pokuty byly udělené v roce 2007, kdy bylo potrestáno šestnáct nadnárodních strojírenských firem, které si mezi sebou rozdělily trh s tzv. plynem izolovaného spínacího ústrojí.

Obr. 5: Podněty k šetření dle oblastí 2010⁷⁶

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže přijal za rok 2010 celkem 273 podnětů k šetření. Nejvíce v oblasti zneužití dominantního postavení, ale správní řízení nebylo zahájeno ani s jedním podnikem.

⁷⁵ *Statistiky z oblasti hospodářské soutěže* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/statistiky-hs/>>.

⁷⁶ *Podnikatelé příliš spoléhají na ÚOHS, nevyužívají možnost soudních sporů* [online]. Praha : Hospodářské noviny, 2011 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://m.ihned.cz/c4-10152120-51231980-700000_hndetail-podnikatele-prilis-spolehaji-na-uohs-nevyuzivaji-moznost-soudnich-sporu>.

5 PŘÍPADY PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Podnikatelé se pokouší co nejvíce posílit své postavení na trhu a vzrůstá jejich ochota porušovat pravidla hospodářské soutěže. V některých případech si podnikatelé nejsou ani vědomi toho, že soutěžní právo porušují. Nicméně neznalost zákona nechrání před udělením pokuty.⁷⁷

Aby Komise lépe podpořila konkurenceschopnost evropského průmyslu, jsou její kroky, pokud jde o prosazování práva, zaměřeny na odvětví, která jsou klíčová pro rozvoj jednotného trhu, např. na energetiku, dopravu a digitální agendu.

Dokonce i středně velcí podnikatelé se mohou dostat do hledáčku soutěžních úřadů, nemluvě o inspekci Evropské komise za pomoci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

5.1 Dohody mezi podniky

Zakázané dohody:

- určování cen,
- omezování nebo kontrolování výroby, odbytu, technického rozvoje nebo investic,
- rozdělování trhů nebo zdrojů zásobování,
- uplatňování rozdílných podmínek při transakcích stejné povahy,
- podmiňování uzavření smluv nutností přijmout další plnění, která s předmětem těchto smluv nesouvisejí.

Jako důkazní materiál je možno použít ústní dohody, textové zprávy z mobilního telefonu, e-maily, záznamy v kalendářích nebo jiné tzv. gentlemanké dohody.⁷⁸

V roce 2009 byl přijat nebyvalý počet rozhodnutí v odvětví energetiky a informačních technologií. Komise přijala také rozhodnutí v šesti kartelových případech, a 43 podnikům udělila pokuty ve výši 1,62 miliardy EUR. V řadě odvětví, např. ve

⁷⁷ *Jak předcházet porušování soutěžního práva* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/jak-predejiti-porusovani-soutezniho-prava/1000456/58179/>>.

⁷⁸ *Jak předcházet porušování soutěžního práva* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/jak-predejiti-porusovani-soutezniho-prava/1000456/58179/>>.

věcech týkajících se karbidu vápničku, námořních hadic nebo výkonových transformátorů.⁷⁹

Tab. 1: Počet podniků v rozhodnutí o kartelu⁸⁰

Období	Počet podniků
1990 - 1994	185
1995 - 1999	60
2000 - 2004	157
2005	38
2006	47
2007	45
2008	37
2009	40
2010	69

Tabulka č. 1 zahrnuje i subjekty, kterým nebyla uložena pokuta (žadatelé o imunitu). Jestliže je více, než jeden právní subjekt ze stejné skupiny, je počítán jako 1.

Tab. 2: Počet konkrétních kartelů⁸¹

Období	Počet případů
1990 - 1994	11
1995 - 1999	10
2000 - 2004	30
2005	5
2006	7
2007	8
2008	7
2009	6
2010	7

Toto je počet kartelů. Jedná se i o jediné řízení proti různým dotčeným podnikům a může zahrnovat více než jedno protiprávní jednání.

⁷⁹ *Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2009*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. s. 27. ISBN 978-92-79-15329-7.

⁸⁰ *Number of decisions (per undertaking/association)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.

⁸¹ *Cartel cases decided by the European Commission* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.

Tab. 3: Nejvyšší pokuty za kartel konkrétní věci⁸²

Rok	Oblast	Částka v €
2008	Auto sklo	1.383.896.000
2009	Plyn	1.106.000.000
2007	Výtahy a eskalátory	992.312.200
2010	Letecká přeprava	799.445.000
2001	Vitamíny	790.515.000
2007	Plynem izol. spínací přístroje	744.210.000
2008	Voskové svíčky	676.011.400
2010	LCD monitory	648.925.000
2010	Koupelnové vybavení	622.250.782
2006	Kaučuk	519.050.000

Tabulka č. 3 ukazuje, za jaké konkrétní kartelové dohody, byly uděleny nejvyšší pokuty. Tyto částky muselo zaplatit více firem, a to všechny, které se kartelu zúčastnily.

Tab. 4: Nejvyšší pokuty za kartel podniku⁸³

Rok	Podnik	Věc	Částka v €
2008	Saint Gobain	Auto sklo	896 000 000
2009	E. ON	Plyn	553 000 000
2009	GDF Suez	Plyn	553 000 000
2007	ThyssenKrupp	Výtahy a eskalátory	479 669 850
2001	F. Hoffmann-La Roche AG	Vitamíny	462 000 000
2007	Siemens AG	Plynem izol. spínací přístroje	396 562 500
2008	Pilkington	Auto sklo	370 000 000
2010	Ideal Standard	Koupelnové vybavení	326 091 196
2008	Sasol Ltd	Svíčky	318 200 000
2010	Air France/KLM	letecká přeprava	310 080 000

Toto je přehled firem, které dostaly pokutu za účast na kartelu, na kterém se podílely s dalšími podniky.

⁸² *Ten highest cartel fines per case (since 1969)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.

⁸³ *Ten highest cartel fines per undertaking (since 1969)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.

Tab. 5: Celková výše uložených pokut za kartel⁸⁴

Období	Částka v €
1990-1994	539.691.550
1995-1999	292.838.000
2000-2004	3.462.664.100
2005-2009	9.736.239.500
2007	3.306.925.200
2008	2.270.012.900
2009	1.623.384.400
2010	2.868.676.432
2011	315.200.000

V této tabulce č. 5 je vidět, kolik Komise získala za určité období na pokutách od firem, které se účastnily kartelových dohod.

5.1.1 Koupelnový kartel

Antimonopolní orgán Evropské komise potrestal 17 výrobců koupelnového příslušenství pokutou 622 miliónů eur (zhruba 16 miliard Kč). Firmy se podle komise v letech 1992 až 2004 zapojily do nelegálních kartelových dohod o cenách umyvadel, van, kohoutků a dalšího vybavení koupelen v šesti zemích Evropské unie.⁸⁵

Nejvyšší pokutu 326 miliónů eur dostala americká společnost Ideal Standard. Dalšími potrestanými firmami jsou Artweger, Cisal, Dornbracht, Duravit, Duscholux, Grohe, Hansa, Kludi, Mamoli, Roca, RAF, Sanite, Teorema, Villeroy & Boch a Zucchetti. Americká Masco s evropskými dceřinými firmami Hansgrohe a Hueppe získala imunitu, protože byla první, která o kartelu poskytla úřadům informace, sdělila komise.

Kartel poškozoval podnikatele z řad stavebních a instalatérských firem a v konečném důsledku i velký počet rodin.

5.1.2 Nákladní doprava aerolinek

Na kartelové dohodě v nákladní dopravě se podílelo 11 dopravců včetně British Airways a Air France-KLM. Lufthansa a Swiss Air pokutu nedostaly, protože na kartel upozornily.

⁸⁴ *Fines imposed* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.

⁸⁵ *EU potrestala koupelnový kartel, 17 firem zaplatí 622 miliónů eur* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/204162-eu-potrestala-koupelnovy-kartel-17-firem-zaplaci-622-milionu-eur.html>>.

Evropská komise dala skupině 11 leteckých společností, mezi nimiž jsou i největší evropské aerolinky British Airways a Air France-KLM, pokutu téměř 800 milionů eur (19,7 miliardy korun) za kartelové dohody v nákladní dopravě.

Členové kartelu se podle Komise domlouvali na cenách po dobu téměř šesti let, od prosince 1999 do února 2006.

Dle eurokomisaře je politováníhodné, že se na kartelu podílelo takové množství firem. „Dnešním rozhodnutím komise zasílá jasný vzkaz, že nebude kartelové chování tolerovat,“ uvedl.⁸⁶

Vedle dvojice jmenovaných firem pokutu dostaly Air Canada, Cathay Pacific, Cargolux, Japan Airlines, LAN Chile, Martinair, SAS, Singapore Airlines a Qantas.

Společnost Lufthansa a její švýcarská dceřiná společnost Swiss International Air Lines se sice podílely na kartelu, avšak žádnou pokutu nedostaly, neboť na protizákonné dohody komisi jako první upozornily.

5.1.3 Výrobci skel

Kartelová dohoda přijde čtyři velké výrobce skel do aut na 1,3 miliardy eur, což je v přepočtu víc než 33 miliard korun. Částku musí dát dohromady firmy Pilkington, Soliver, Asahi a Saint Gobain - poslední dvě jmenované působí i v České republice.

Firmy podle Evropské komise spolupracovaly a domlouvaly se na cenách od roku 1998 do roku 2003. Vůbec nejvyšší pokutu musel zaplatit francouzský koncern Saint Gobain, který vlastní závody v Litomyšli, Hodonicích, Moravském Krumlově a v Hradci Králové. Evropská komise vyměřila pokutu ve výši téměř 900 milionů eur (skoro 23 miliard korun). Vyšší pokuty ovlivnily i předchozí prohřešky firmy.

Částka představuje zhruba 95 procent jejího ročního rozpočtu a rovná se jejímu čistému zisku za několik desítek let.

5.1.4 LCD Monitory

Evropská komise rozhodla, že skupině výrobců LCD obrazovek udělí, z důvodu kartelových dohod, pokutu v celkové výši téměř 649 milionů eur (zhruba 16,3 miliardy Kč). Kartel se týkal šesti asijských společností, které se společně domlouvaly na cenách.

⁸⁶ *Největší evropské aerolinky zaplatí za kartel 20 miliard korun pokuty* [online]. Praha : Economia, 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-48026100-nejvetsi-evropske-aerolinky-zaplati-za-kartel-20-miliard-korun-pokuty>>.

Dohody oznámila jihokorejská firma Samsung Electronics a tím se finanční sankci vyhnula.

Zástupci firem se sešli nejméně šedesátkrát, většinou v hotelech na Tchaj-wanu. Všechny schůzky se odehrály mimo území Evropského hospodářského prostoru, kde ani jedna ze společností nemá sídlo. Jejich výrobky nicméně mířily na evropský trh, takže se na ně normy EU vztahují. Firmy si byly vědomy toho, že postupují protiprávně. Byl to velmi dobře organizovaný kartel. Trval čtyři roky, během nichž se společnosti domlouvaly na cenách, ale také si vyměňovaly informace o budoucích výrobních plánech, využívání kapacit i různých obchodních podrobnostech.

Rozdělení pokuty ve výši 648,9 mil. eur mezi výrobce LCD:⁸⁷

1. Samsung - 0 eur (100 % pokuty odpuštěno),
2. LG Display - 215 milionů eur (částečná imunita a snížení pokuty o 50 %),
3. AU Optronics - 116,8 milionu eur (snížení pokuty o 20 %),
4. Chimei InnoLux Corporation - 300 milionů eur,
5. Chunghwa Picture Tubes - 9 mil. eur (snížení pokuty o 5 %),
6. HannStar Display Corporation - 8,1 milionu eur.

5.1.5 Firmy E.ON a GDF

Evropská komise vyměřila německé energetické společnosti E.ON a francouzské firmě Gaz de France pokutu v celkové hodnotě přes 1,1 miliardy eur (zhruba 29 miliard korun) za to, že si údajně tajně rozdělily trhy se zemním plynem. Pokuta je svou výší mimořádná. Každá z firem dostala pokutu ve výši 553 milionů eur, neboť nedodržela dohodu z roku 1975. Dohoda byla založena na tom, že společnosti neměly soutěžit mezi sebou na svých národních trzích. Dohodě předcházela společná výstavba plynovodu MEGAL z Ruska do západní Evropy.

5.1.6 Výrobci výtahů

Pokutu 992 milionů eur (tj. v přepočtu asi 27,7 miliardy korun) vyměřila Evropská komise pěti světovým výrobcům výtahů za kartelovou dohodu, kterou uzavřely firmy: německý ThyssenKrupp, finská Kone, švýcarský Schindler, japonská Mitsubishi Electric a Otis, vlastněný americkou United Technologies.

⁸⁷ *Výrobci LCD monitorů dostali za kartel rekordní pokutu 16 miliard korun* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/219083-vyrobci-lcd-monitoru-dostali-za-kartel-rekordni-pokutu-16-miliard-korun.html>>.

Výše pokuty se odvíjí od toho, že společnosti působily majoritně v několika zemích Evropy, zejména v Německu, Lucembursku, Belgii a Nizozemí.

Nejvyšší sumu 479 miliónů eur zaplatí německá společnost ThyssenKrupp. Spolu s dalšími společnostmi dohody o cenách uzavírala v letech 1995 až 2004. Nejvyšší pokutu dostala společnost za opakované porušování pravidel Evropské unie.

Tab. 6: Pokuty za výtahový kartel⁸⁸

Společnost	Částka v milionech €
ThyssenKrupp	479
Otis	225
Schindler	144
Kone	142
Mitsubishi's Dutch	1,8

5.1.7 Firma Siemens

Deset společností dostalo od Evropské komise pokutu převyšující 750 miliónů eur (21,06 miliardy Kč). Firmy byly potrestány za kartelovou dohodu při stanovení cen zařízení používaných energetickými společnostmi.

Nejvyšší částku 396,6 miliónu eur (11,1 miliardy Kč) musí zaplatit firma Siemens, která podle komise kartel vedla. Komise ukončila kartel, který podváděl energetické společnosti a spotřebitele více než 16 let. Firmy se dohodly na stanovení cen zařízení, které má kontrolovat tok energie v elektrické síti a je důležitou součástí elektráren, kde se proud mění z vysokého na nízké napětí a obráceně.

Japonské společnosti své zboží v Evropě neprodávaly, avšak dohodly se s evropskými firmami, že si nebudou na trzích vzájemně konkurovat. Základní výši pokuty EK vypočetla podle podílu firem na evropském trhu.

Pokuta pro Siemens byla zvýšena o polovinu, protože podnik hrál hlavní roli v kartelu. U japonských společností byla stanovena podle jejich celkového obrátu.

5.1.8 Vitamínové kartely

Osm evropských a japonských společností bylo potrestáno bezprecedentní pokutou v celkové výši 855,22 mil. eur za jejich desetiletou činnost při určování cen vitaminových produktů v období mezi zářím 1989 a únorem 1999. Hlavními pachateli

⁸⁸ *EK dala výrobcům výtahů rekordní pokutu* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/109950-ek-dala-vyrobicum-vytahu-rekordni-pokutu.html?ref=boxA>>.

přestupků jsou firmy Hoffman-La Roche a BASF, jimž byla vyměřena pokuta 462 mil. eur a 296 mil. eur.

Pokutované firmy jednoduše usilovaly o vyloučení jakékoli konkurence z evropského trhu s vitaminy A, E, B1, B2, B5, C, D3, biotinem (H), kyselinou listovou (M), beta karotenem a karotenoidy. Kartely se týkaly vitaminů v potravinových produktech a nápojích, krmivech, farmaceutických produktech a kosmetických výrobcích. Vedoucími kartely byly podle zjištění Komise Hoffman-La Roche, největší světový výrobce vitaminů s asi 50 % tržním podílem, a BASF. Tyto firmy byly zainteresovány v téměř všech separátních kartelech, zatímco ostatní firmy se účastnily kartelových dohod jen u určitého počtu vitaminových produktů.

Tab. 7: Pokuty za vitamínový kartel⁸⁹

Společnost	Částka v milionech €
F. Hoffmann-La Roche AG (Švýcarsko)	462
BASF AG (Německo)	296,16
Aventis SA (Francie)	5,04
Solvay Pharmaceuticals BV (Nizozemsko)	9,1
Merck KgaA (Německo)	9,24
Daiichi Pharmaceutical Co Ltd (Japonsko)	23,4
Eisai Co Ltd (Japonsko)	13,23
Takeda Chemical Industries Ltd (Japonsko)	37,05

5.1.9 Ocelářský kartel

Evropská komise dala kvůli kartelovým dohodám pokutu více než 518 milionů eur (asi 13,3 miliardy Kč) skupině 17 ocelářských firem. Nejvíce, přes 276 milionů eur (zhruba 7,1 miliardy korun), má zaplatit společnost ArcelorMittal, která působí také v České republice.

Firmy se na cenách či rozdělení trhu s ocelí pro stavební účely podle Bruselu domlouvaly zhruba 18 let až do roku 2002. Trh byl zmanipulovaný ve většině tehdejších členských zemí Evropské unie a kartel přestal fungovat až ve chvíli, kdy na jeho existenci výměnou za beztrestnost poukázala jedna z firem.

První setkání členů pokutované skupiny se odehrálo ve švýcarském Curychu, proto se prý vžilo pro kartel označení Klub Curych, z něhož se později vytvořil Klub

⁸⁹ JAVŮRKOVÁ, J. *Rekordní pokuty uvalené Komisí EU na vitamínový kartel* [online]. Agra Focus, 2002 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ids=94&ch=1&typ=1&val=3772>>.

Evropa. Komise má důkazy o více než 550 setkáních, která představitelé firem v rámci kartelu měli.

Vzhledem k délce kartelu by pokuty u některých dotčených společností překročily maximální hranici deseti procent z obrátu v roce 2009, takže byly sníženy na tuto úroveň. ArcelorMittal má i přesto, že zaplatí nejvíce, pokutu o něco sníženou vzhledem k tomu, že s úřady spolupracoval při vyšetřování.

5.1.10 Firma Volkswagen

Největší evropská automobilka doplatila na svoji panovačnost. Německý Volkswagen dostal pokutu za to, že bránil německým prodejcům svých vozů v poskytování slev při zavádění inovovaného modelu Passat na trh. Evropská komise prohřešek ocenila na téměř 31 milionů euro (přes miliardu korun).

Automobilový gigant doplatil na to, že v letech 1996 a 1998 oslovoval jednotlivé prodejce a tlačil na ně, aby prodávali vozy za cenu doporučenou výrobcem a nenarušovali linii poskytováním slev.

Komise takové chování považuje za porušení pravidel volné soutěže o zákazníka. Volkswagen prý porušil také pravidla pro poskytování zvláštních úlev pro prodej automobilů, podle kterých může ve vymezených oblastech budovat exkluzivní obchodní zastoupení.

Komise porovnala ceny za posledních několik let a došla k závěru, že Volkswageny jsou v Německu výrazně dražší než v ostatních zemích EU, kromě Velké Británie.

V posledních letech trestá Evropská komise Volkswagen pravidelně. V roce 1998 dostal pokutu 102 milionů euro, kterou v červenci 2000 snížil Evropský soud na 90 milionů euro.

Pokutu obdržela automobilka za to, že bránila německým občanům, aby si kupovali Volkswageny u italských dealerů, protože tam byly levnější než v jejich domovině.

5.2 Zneužití dominantního postavení

Příklady zneužití dominantního postavení jsou účtování nepřiměřeně vysokých cen, účtování nerealisticky nízkých cen s cílem vytlačit konkurenci z trhu, diskriminování některých obchodních partnerů, vnucování neopodstatněných obchodních podmínek partnerům.⁹⁰

V roce 2009 byly několika dominantními energetickými podniky ve Francii (GDF Suez a EDF) a Německu (RWE Gas a E.ON AG) dosaženy dohody o závazcích. Tento typ postupu umožňuje rychlé řešení případů ze strany Komise a zároveň zajišťuje právní závaznost nápravných opatření pro předmětné podniky. Při řešení uvedených problémů v oblasti hospodářské soutěže na dotčeném trhu se tento postup osvědčil a uvolnil navíc kapacitu Komise, která se pak mohla zaměřovat na jiné případy.⁹¹

Komise přijala také rozhodnutí v neprospěch podniku Intel, který zneužíval své dominantní postavení tím, že se snažil z trhu s počítačovými čipy vytlačovat ostatní konkurenty.

5.2.1 Firma Microsoft

Společnost Microsoft si je jistě plně vědoma svého dominantního postavení na trhu softwarových produktů a snaží se této výhody všemi možnými způsoby využít. Firma však dostatečně nerespektuje zákony a to zejména článek 82 Smlouvy o založení Evropského společenství, který upravuje právě zneužívání dominantního postavení na trhu.

Mezi jeho nejstarší spory tohoto charakteru patří například spor z roku 1994, kdy Evropská komise a americké ministerstvo spravedlnosti trvaly na změně licenční politiky společnosti, na základě čehož Microsoft neměl poskytovat licence k operačnímu systému Windows na další produkty. Již v roce 1997 však americké ministerstvo spravedlnosti obvinilo Microsoft za porušování dohody z roku 1994 a přikázalo společnosti, aby vyňalo program Internet Explorer z operačního systému Windows. Firma tyto příkazy neuposlechla, nicméně dovolila výrobcům počítačů, aby instalovali Windows bez ikony Explorer. O rok později (1998) byla společnost Microsoft žalována za zneužití dominantního postavení. Soud začal o pět měsíců později.

⁹⁰ *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8927/17346/clanek/hospodarska-soutez/>>.

⁹¹ *Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2009*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. s. 3-4. ISBN 978-92-79-15329-7.

V roce 2004 dostala společnost Microsoft pokutu, když neuposlechla varování Evropské komise, aby přestala porušovat pravidla hospodářské soutěže a vyřadila z Windows přehrávač Media Player nebo do něj zařadila konkurenční audiovizuální systém. Pokuta udělená Evropskou komisí byla v částce 497 milionů eur. Proti této pokutě se společnost Microsoft odvolala k evropskému soudu první instance, který však v září 2007 odvolání zamítl a potvrdil rozsudek EK z roku 2004. Soud také nařídil firmě, aby zaplatila 80 % veškerých soudních nákladů.

„Microsoft kvůli údajnému poškozování ostatních softwarových výrobců čelí obviněním ze strany Evropské unie již řadu let. Za zneužívání svého dominantního postavení na softwarovém trhu již na pokutách celkově zaplatil přes jednu miliardu euro.“⁹²

5.2.2 Firma Intel

Evropská komise udělila společnosti Intel historicky vůbec nejvyšší pokutu. Výrobce čipů má za porušování pravidel hospodářské soutěže EU zaplatit 1,06 miliardy eur, téměř 29 miliard korun). Intel se proti pravidlům hospodářské soutěže provinil tím, že uplácel počítačové výrobce, aby nevyráběli počítače s procesory konkurenční firmy AMD. Kromě toho měl počítačové firmy upláct za úplné zastavení či brzdění prodeje takových přístrojů a i uvedení nových modelů s čipy AMD.

Dále Intel poskytoval obrovské slevy společnosti Media Markt, největšímu evropskému řetězci počítačových obchodů, výměnou za to, že z prodeje stáhne stroje s procesory od AMD. Kvůli tomu byla zákazníkům upřena možnost vybrat si a zakoupit počítače s procesory konkurence.

Pokuta ve výši 1,06 miliardy eur představuje 4,15 % obratu Intelu v roce 2008. Je to méně než polovina přípustného maxima.

Je to nejvyšší pokuta udělená jedné firmě. Evropská unie není jediným regionem, kde Intel čelil antimonopolnímu vyšetřování. V roce 2005 se firma dohodla s antimonopolním úřadem v Japonsku a v loňském roce ji pokutu 25 milionů dolarů (500 milionů korun) udělil regulátor v Jižní Koreji.

⁹² *Evropská komise vlní Microsoft z porušování pravidel hospodářské soutěže* [online]. Jablonec nad Nisou : MITON CZ, s.r.o., 2009 [cit. 2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.emag.cz/evropska-komise-vini-microsoft-z-porusovani-pravidel-hospodarske-souteze/>>.

5.2.3 Firma Telefónica

Španělská telekomunikační společnost Telefónica v roce 2007 musela podle rozhodnutí Evropské komise zaplatit 152 milionů eur, což je v přepočtu 4,4 miliardy korun. Důvodem je to, že na španělském trhu nedala dostatečný prostor konkurenčním firmám na trhu s ADSL. Telefónica se toho nepřipustného jednání prý držela od roku 2001. Nemožnost zisku konkurentů způsobila, že ceny za podobné služby byly kvůli Telefónice ve Španělsku o 20 % vyšší než ve zbytku Evropy.

5.2.4 Pneumatiky Michelin

V roce 2001 udělila Evropská komise francouzskému výrobcí pneumatik Michelin pokutu ve výši 20 milionů eur za zneužívání dominantního postavení na trhu náhradních pneumatik pro těžká vozidla ve Francii téměř po celé období 90. let. Společnost Michelin vyrobila více než 50 % nových náhradních pneumatik na nákladní automobily a ještě větší procento obnovených pneumatik. Žádný z konkurentů nebyl srovnatelný co do velikosti, takže pro obchodníky bylo velice složité vyhnout se obchodování se společností Michelin. Společnost Michelin používala systém slev a bonusů tak, aby obchodníci byli závislí na nákupu jejich pneumatik, a bránila jim tak, aby si svobodně vybrali svého dodavatele.

5.3 Kontrola fúzí

Fúze firem jsou v hospodářské soutěži běžným jevem. Větší hráči skupují menší s cílem získat na trhu ještě vlivnější postavení. Antimonopolní úřady proto posuzují ty největší fúze, ke kterým na jednotlivých trzích dochází. Tam, kde by v důsledku zamýšleného spojení mohlo dojít k narušení hospodářské soutěže, jsou přijímány závazky ze strany fúzujících firem. Teprve potom je fúze povolena.⁹³

V roce 2009 Komise pokračovala v prosazování práva a na základě nápravných opatření schválila několik operací, jako např. věci RWE/Essent, Vattenfall/Nuon a Segebell/EDF v odvětví energetiky, věc Pfizer/Wyeth v odvětví farmacie (konkrétně výroby veterinárních vakcín) nebo věci Lufthansa/Brussels Airlines a Iberia/Vueling/Clickair na trzích letecké přepravy. Komise také poprvé schválila fúzi dvou velkých provozovatelů poštovních služeb (švédské společnosti Posten a dánské společnosti Post Danmark), a to rovněž podmíněčně.

⁹³ *Spojování soutěžitelů* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2006 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/spojeni-soutezitelu/>>.

Tab. 8: Oznámení fúzí 1990-2011⁹⁴

Rok	Počet případů	Stažení 1. fáze	Stažení 2. fáze
1990	11	0	0
1991	64	0	0
1992	59	3	0
1993	59	1	1
1994	95	6	0
1995	110	4	0
1996	131	5	1
1997	168	9	0
1998	224	5	4
1999	276	7	5
2000	330	8	5
2001	335	8	4
2002	277	3	1
2003	211	0	0
2004	247	3	2
2005	313	6	3
2006	356	7	2
2007	402	5	2
2008	347	10	3
2009	259	6	2
2010	274	4	0
březen 2011	69	0	0
Celkem	4617	100	35

5.3.1 Firmy Mittal Steel/Arcelor

Evropská komise s podmínkami schválila nepřátelskou nabídku největšího světového producenta oceli Mittal Steel na převzetí konkurenta Arcelor. Komise zjistila, že navržená transakce by nevedla ke vzniku obav ohledně konkurence na většině trhů s ocelí v Evropském ekonomickém prostoru. Aby splnila podmínky komise, souhlasila společnost Mittal s tím, že v případě uskutečnění transakce prodá některé provozy Arceloru v Německu a Itálii a některé své provozy v Polsku.

5.3.2 Letecká společnost UAL/Continental Airlines

Americké letecké společnosti UAL a Continental Airlines v říjnu 2010 oficiálně završily dohodu, kterou se ustavila největší letecká společnost na světě. Nový přepravce

⁹⁴ *Notifications* [online]. Brussels : European Commission, 2010 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/mergers/statistics.pdf>>.

vzniklý spojením v hodnotě 3,17 miliardy dolarů (asi 56,4 miliardy korun) převzal jméno United Airlines.

Evropská komise schválila dohodu v červenci 2010 a o měsíc později ji posvětilo i americké ministerstvo dopravy. Akcionáři obou společností odsouhlasili sloučení v polovině září. Nová společnost s ročními tržbami přes 29 miliard dolarů sídlí v Chicagu. Létá do zhruba 370 destinací.

Slučování leteckých společností je v poslední době velmi časté. Hospodaření aerolinií těžce poškodila globální ekonomická recese, navíc letecké přepravce trápí nestabilní ceny pohonných hmot, konkurence nízkonákladových firem a vysoká kapacita na trhu. Spojením se tak snaží co nejvíce snížit své náklady.

6 POSTUP PŘI PORUŠENÍ PRAVIDEL HOSPODÁŘKÉ SOUTĚŽE

Jako občané Evropské unie se můžeme v každodenním životě setkat se situacemi, ve kterých se objevují náznaky možných protisoutěžních jednání, jako například souběžné a zjevně neodůvodněné nárůsty cen, odmítnutí přijetí objednávek od spotřebitelů z jiného členského státu Společenství atd.

Pokud dojde k zjištění porušování pravidel hospodářské soutěže, můžeme podniknout kroky k odhalení a následnému odstranění.

6.1 Obchodní postupy v případě omezení hospodářské soutěže

V každodenním životě se můžeme dostat do situací, kdy máme podezření, že některé obchodní postupy omezují hospodářskou soutěž, například se podobají postupům popsaným na těchto stránkách. Někdy se například stává, že společnosti odmítnou přijmout objednávky od spotřebitelů z jiných členských států. Takové odmítnutí může být známkou nezákonných postupů omezujících hospodářskou soutěž a o tomto jednání můžete informovat úřad pro hospodářskou soutěž.

Rozhodnutí, na který úřad pro hospodářskou soutěž se obrátit

Pokud se daná situace týká pouze země nebo oblasti, ve které žijeme, případně maximálně tří členských států, můžete se nejdříve obrátit na úřad pro hospodářskou soutěž v některém z těchto členských států. Úřady pro hospodářskou soutěž ve všech členských státech EU nyní používají stejná pravidla pro hospodářskou soutěž jako Evropská komise a často je pro ně snazší se s daným problémem vypořádat. Pokud se problém týká většího počtu členských států, můžete se obrátit na Evropskou komisi.

I když nevíme, jaký je rozsah daného problému, měli bychom se bez váhání obrátit buď na Evropskou komisi, nebo na úřad pro hospodářskou soutěž v některém členském státě. Úřady mezi sebou spolupracují a mohou si případ, který jim nahlásíme, mezi sebou podle potřeby rozdělit.

Ohlášení Evropské komisi – následná stížnost

Podezření můžeme Evropské komisi sdělit e-mailem, případně můžeme zaslat dopis.

Je zapotřebí uvést své jméno, adresu, název dotyčných firem, daných produktů a srozumitelně popsat jejich postup, který omezuje hospodářskou soutěž. Evropské komisi to pomůže při zjišťování problémů na trhu a může to vést k vyšetřování.

V případě, že postup, který omezuje hospodářskou soutěž, se přímo dotýká jedince a může o něm Evropské komisi podat konkrétní informace, může jí zaslat oficiální stížnost. V takovém případě bude muset splnit určité zákonné požadavky, které jsou podrobně vysvětleny v oznámení Komise o vyřizování stížností

Jako individuální spotřebitel může o svém podezření rovněž informovat sdružení spotřebitelů. Toto sdružení pak může shromáždit informace od různých spotřebitelů a podat oficiální stížnost Evropské komisi.

Ohlášení úřadu pro hospodářskou soutěž

Úřady pro hospodářskou soutěž v členských státech EU si mohou vyžádat informace od dotyčných společností, a pokud zjistí, že soutěžní právo EU bylo porušeno, mohou podniknout kroky k nápravě.

Postupy úřadů však v jednotlivých státech závisí na zákonech dané země a mohou se v různých členských státech EU lišit.

6.2 Podezření z kartelu vlastní společnosti

Pokud se společnost rozhodne využít takzvané politiky shovívavosti Evropské komise (politika zaměřená na společnosti účastníci se kartelu, které se rozhodnou poskytnou důvěrné informace o jeho existenci), může se obrátit na Evropskou komisi buď přímo, nebo pomocí prostředníka, např. právního poradce.

Žádost o imunitu či snížené pokuty v souladu s výše zmíněnou politikou shovívavosti je možno zaslat na vyhrazené faxové číslo.

V souladu s politikou shovívavosti Evropské komise získá první společnost, která předloží důkazy o kartelu, o jehož existenci Komise neví nebo ji dosud neprokázala, úplnou imunitu a nemusí platit pokuty. Společnostem, které předloží žádost později, mohou být pokuty sníženy.

Totožnost nebude bez souhlasu poskytovatele informací o daném kartelu odhalena.

6.3 Připomínky k fúzím

Pokud chceme podat stížnost nebo připomínku týkající se fúzí, můžeme Evropskou komisi kontaktovat e-mailem nebo poštou.

6.4 Omezení soutěže státní podporou

Pokud existuje podezření, že hospodářskou soutěž omezuje státní podpora, lze podat oficiální stížnost Evropské komisi viz příloha č I.

Do 15 pracovních dní obdržíme potvrzení o doručení stížnosti a bude nám sděleno, zda existují dostatečné důvody k tomu, aby bylo zahájeno vyšetřování stížnosti.

Tab. 9: Kontakty pro oznámení porušení pravidel hospodářské soutěže⁹⁵

E-mail pro stížnosti	comp-market-information@ec.europa.eu,
E-mail pro fúze	comp-mergers@ec.europa.eu
Adresa pro stížnosti	European Commission Directorate-General for Competition Merger Registry B-1049 Brussels Belgium
Fax	(32-2) 29-94585, (32-2) 29-84190,(32-2) 29-84191
Adresa pro fúze	European Commission Directorate-General for Competition Antitrust Registry B-1049 Brussels Belgium

⁹⁵ *Kontakty a další informace* [online]. Brusel : Evropská komise, 2010 [cit. 2011-04-14]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/contacts_cs.html>.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo analyzovat konkrétní případy porušení pravidel hospodářské soutěže a poukázat na sankce za toto protiprávní jednání, dále porovnat, která pravidla EU a ČR jsou nejčastěji porušována.

Hospodářská soutěž patří k nejdůležitějším regulačním nástrojům pro fungování jak české ekonomiky, tak jednotného vnitřního trhu Evropské unie. Podílí se na odstraňování ekonomických bariér vstupu na trh a vytváření rovných podmínek pro všechny soutěžitele. Za protiprávní jednání je považováno zejména: dohody mezi podniky (kartely), zneužití dominantního postavení a nedovolené slučování podniků (fúze).

Příkladů chování neslučitelného s principy volného trhu je možno najít mnoho. Nejčastěji však bývají uzavírány dohody mezi podniky.

V České republice má pravomoci ohledně porušování pravidel hospodářské soutěže Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který od roku 2005 do roku 2010 zahájil ve správním řízení celkem 38 případů zakázaných dohod.

Zatímco na evropské úrovni, kde hlavní institucí je Evropská komise a její Generální ředitelství pro ochranu hospodářské soutěže, bylo od roku 1990 do roku 2010 řešeno celkem 91 dohod, které mezi sebou uzavřelo celkem 678 podniků. Od roku 2005 do roku 2009 se kartelů účastnilo okolo 40 podniků ročně. Avšak počet samotných dohod nepřesáhl deset. Bohužel v roce 2010 se počet podniků, které uzavřely kartel, zvýšil na 69, i když počet samotných dohod byl pouze sedm. Z čehož vyplývá, že dohodu uzavírá více podniků najednou, než kdykoliv dříve.

Komise především hájí zájmy spotřebitele. V případě porušení hospodářské soutěže uzavřením kartelu, je právě spotřebitel nejvíce ovlivněn a poškozen těmito dohodami, a proto jsou pokuty za kartel tak vysoké. Nejvyšší pokutu, téměř 900 mil. eur, dostala společnost Saint Gobain za kartel automobilových skel. Tento podnik mimo jiné vlastní závody v Litomyšli, Hodonicích, Moravském Krumlově a v Hradci Králové. Stejně tak nejvyšší celková pokuta za kartel konkrétní věci se týkala těchto skel a na tomto kartelu získala komise téměř 1,4 miliardy eur od čtyř společností. V posledních letech pokuty za kartelové dohody jsou čím dál tím vyšší. Je to způsobeno tím, že

podniky opakovaně porušují stanovená pravidla a Komisi nezbytvá nic jiného než zvýšit pokuty, aby odradila další společnosti, které zamýšlí toto protiprávní jednání.

Avšak historicky nejvyšší udělená pokuta jednomu podniku nebyla za kartel, ale za zneužití dominantního postavení. Tato pokuta byla udělena v roce 2009 a činila 1,06 mld. eur a provinilým podnikem se stala firma Intel. Pokuta mohla být dvakrát vyšší, jelikož komise může udělit pokutu až do výše 10 % obrátu, ale tato částka byla pouhých 4,15 % obrátu společnosti z roku 2008.

Případů zneužití dominantního postavení je méně než uzavírání kartelových dohod, ale výše pokut je v této oblasti mnohem vyšší. V oblasti zneužití dominantního postavení v období 2005-2010 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v ČR zahájil správní řízení s 11 podniky. Bohužel na evropské úrovni, jsou i takové podniky, které zneužívají své dominantní postavení opakovaně (např. Microsoft, který se potýká se zneužitím tohoto postavení již od roku 1994 a od té doby zaplatil na pokutách přes 1 miliardu eur).

Pravděpodobně se společnosti opakovaně uchylují k těmto nezákonným a zakázaným praktikám ve víře, že se vyhnou pokutě, která jim hrozí, nebo že takovéto jednání přinese několikanásobně vyšší výnos, než je náklad z případné pokuty.

Dalším porušením hospodářské soutěže jsou fúze, které, pokud nejsou ohlášené a schválené, mohou být také pokutované. V této oblasti nejsou sankce tak časté, jelikož podniky se snaží fúzi ohlásit a následně vyjednávat podmínky ohledně sloučení. Od roku 1990 do března 2011 bylo ohlášeno na evropské úrovni 4 617 případů fúze.

Více než 90 % případů fúzí oznámených Komisi je schváleno po počátečním období přezkoumání v délce 25 pracovních dnů. Většina případů podrobených důkladnému šetření v délce 90 pracovních dnů je uzavřena udělením povolení s výhradami. Od roku 1990 byl absolutní zákaz udělen jen v 19 případech.

Nejen v České republice ale i v Evropské unii bývá nejčastěji porušováno pravidlo zakázaných dohod podniků. Od roku 1990 bylo vybráno na pokutách za kartel více než 14 mld. eur. Dosud bylo vybráno nejvíce za rok 2007 - skoro 3,5 mld. eur od 47 podniků za pouhých 8 kartelových dohod. V tomto roce byla například potrestaná společnost ThyssenKrupp za výtahový kartel a společnost Siemens AG za kartel plynem izolovaných spínacích přístrojů.

Pokud spotřebitel nebo samotný podnik zjistí, že jsou pravidla hospodářské soutěže porušovaná, může vše ohlásit Komisi nebo příslušnému antimonopolnímu

úřadu ve své zemi. Může tak pomoci zabránit omezování hospodářské soutěže, diskriminaci konkurenčních firem a v neposlední řadě poškození spotřebitele. Právě pro tyto situace vytvořily antimonopolní úřady tzv. leniency program. Příslušná firma má možnost informovat Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nebo Komisi o existenci kartelové dohody, a pokud úřadu poskytuje zcela nové informace, má vysokou šanci, že v následném správním řízení vyvázne bez pokuty.

Jedna z možností, jak docílit respektování pravidel hospodářské soutěže, je zpřísnění pokuty za nesoutěžní jednání, což se stává v posledních letech realitou. Bohužel některé podniky vysoká pokuta neodradí od toho, aby pravidla porušovaly opakovaně. Další možností, jak zabránit opakovanému porušování pravidel, je zakázání činnosti podniku v dané oblasti. Komise zatím k těmto sankcím nikdy nepřistoupila.

Soutěžní politika a snaha docílit fungování soutěže v rámci celé EU je oblast, která se neustále vyvíjí a pravomoci komise se neustále rozšiřují. Je jen otázka času, kdy se v praxi zavedou jiné sankce než pokuty.

Efektivní soutěž je jedním ze základních pilířů Evropské unie. Ochrana hospodářské soutěže je velmi důležitá v oblasti rozvoje malého a středního podnikání a podpory zaměstnanosti. Prostřednictvím větší konkurence podporuje produktivitu práce, rychlost inovací a vede k vyšší kvalitě výrobků a služeb. Jsou tak uplatňovány cíle Evropské unie v podobě trvalého a udržitelného růstu, hospodářské a sociální soudržnosti, zvyšování životní úrovně občanů ČR i EU a to vše vede k završení jednotného evropského trhu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BALDWIN, R., WYLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
2. DĚDIČ, J., ČECH, P. *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo*. 2. vyd. Praha : BOVA Polygon, 2005. 496 s. ISBN 80-7273-122-X.
3. GREGER, P., et al. *Co je to, když se řekne Evropská unie*. Praha : Centrum pro demokracii a svobodné podnikání, 1997. 154 s.
4. JANKŮ, M. *Právní systém Evropských společenství*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2002. 163 s. ISBN 80-7226-806-6.
5. KADLČÁK, R., ŠMEJKAL, V. URBAN, L. *Průvodce podnikatele Evropskou unií*. Praha : DECIBEL production, 2000. 124 s. ISBN 80-85864-83-5.
6. MALÝ, J. *Obchod nehmotnými statky : patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky*. Praha : C. H. Beck, 2002. 270 s. ISBN 80-7179-320-5.
7. MAŇÁK, M. *100 otázek a odpovědí o EU*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky v edičním oddělení Ústava mezinárodních vztahů, 2009. 84 s. ISBN 80-85864-77.
8. MUNKOVÁ, J., SVOBODA, P., KINDL, J. *Soutěžní právo*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 412 s. ISBN 978-80-7179-440-0.
9. PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.
10. *Politika hospodářské soutěže v Evropě a občan*. Lucemburk : Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství, 2002. 46 s. ISBN 92-894-3339-6.
11. RAUS, D., NERUDA, R. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. Brno : CP Books, a. s., 2005. 358 s. ISBN ISBN: 80-251-0394-3.
12. SLOVÁČKOVÁ, P., WAWROSZ, P. *Průvodce podnikatele právem evropského společenství*. Praha : Rada vlády České republiky pro sociální a ekonomickou strategii, 2002. 134 s. ISBN 80-238-8700-9.
13. TETŘEVOVÁ, L. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Příbram : Profesional Publishing, 2009. 190 s. ISBN 978-80-86946-90-0.
14. TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha a.s., 2004. 312 s. ISBN 80-7201-478-1.

15. *Váš jednotný trh?*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 43 s. ISBN 978-92-79-16948-9.
16. *Volný pohyb zboží – Příručka k uplatňování ustanovení Smlouvy upravujících volný pohyb zboží*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 43 s. ISBN 978-92-79-13473-9.
17. *Zpráva o politice hospodářské soutěže za rok 2009*. Lucemburk : Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 52 s. ISBN 978-92-79-15329-7.

Elektronické zdroje

1. *Cartel cases decided by the European Commission* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.
2. *Cesta do Evropské unie* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003 [cit. 2011-02-09], Dostupný z WWW: <<http://ns.compet.cz/IEU/Cesta%20do%20EU.htm>>.
3. *Competitiveness Council* [online]. Brussels : Council of the European Union, 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=412&lang=CS>>.
4. *Directorate General for Competition* [online]. Brussels : European Commission, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/dgs/competition/mission/>>.
5. *EK dala výrobcům výtahů rekordní pokutu* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/109950-ek-dala-vyrobcum-vytahu-rekordni-pokutu.html?ref=boxA>>.
6. *EU potrestala koupelnový kartel, 17 firem zaplatí 622 miliónů eur* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/ekonomika/204162-eu-potrestala-koupelnyv-kartel-17-firem-zaplati-622-milionu-eur.html>>.
7. *European Competition Network* [online]. Brussels : European Commission, 2009 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html>.
8. *Evropská komise viní Microsoft z porušování pravidel hospodářské soutěže* [online]. Jablonec nad Nisou : MITON CZ, s.r.o., 2009 [cit. 2011-03-20].

- Dostupný z WWW: <<http://www.emag.cz/evropska-komise-vini-microsoft-z-porusetvni-pravidel-hospodarske-souteze/>>.
9. *Evropská soutěžní politika* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/evropska-soutezni-politika/1000521/6071/>>.
 10. *Fines imposed* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.
 11. *Formulář stížnosti ke stažení* [online]. Brusel : Evropská komise, 2011 [cit. 2011-04-14]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/forms/download_cs.html>.
 12. *Fúze* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/youreurope/business/expanding-business/merging-company/index_cs.htm>.
 13. *Generální ředitelství Evropské komise* [online]. Praha : CzechTrade, 2009 [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/generalni-reditelstvi-evropske-komise/1000723/5146/#competition>>.
 14. *Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/competition/index_cs.htm>.
 15. *Hospodářská soutěž - 2. Antimonopolní kartelové právo* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/14/>>.
 16. *Hospodářská soutěž – 4. Státní podpora* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/16/>>.
 17. *Hospodářská soutěž - 5. Liberalizace* [online]. Maastricht : European Journalism Centre, 2003 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C9/17/>>.
 18. *Hospodářská soutěž* [online]. Brusel : Oddělení komunikace Evropské komise, 2010 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/comp/index_cs.htm>.

19. *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-02-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/hospodarska-soutez-opu/1000818/47329/#b23>>.
20. *Hospodářská soutěž* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8927/17346/clanek/hospodarska-soutez/>>.
21. HUBAŘ, M. *Evropská soutěžní politika: nadějně vyhlídky pro ČR?* [online]. Praha : Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2003 [cit. 2011-02-07]. Dostupný z WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=586>.
22. CHALUPA, K., MAREŠOVÁ, M., et. al. *Mezinárodní vztahy* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Informacni_listy/2010/Infolist2010_05_mezinarodni.pdf>.
23. CHALUPA, K., VRÁNA, F., et. al. *Výroční zpráva 2009* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>.
24. *Jak předcházet porušování soutěžního práva* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/obchodni-pravo/jak-predejít-porusovani-soutezniho-prava/1000456/58179/>>.
25. JAVŮRKOVÁ, J. *Rekordní pokuty uvalené Komisí EU na vitaminový kartel* [online]. Agra Focus, 2002 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ids=94&ch=1&typ=1&val=3772>>.
26. *Kontakty a další informace* [online]. Brusel : Evropská komise, 2010 [cit. 2011-04-14]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/contacts_cs.html>.
27. MULLER, T. *Vnitřní trh EU – základní principy* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2006 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument3363.html>>.
28. *Největší evropské aerolinky zaplatí za kartel 20 miliard korun pokuty* [online]. Praha : Economia, 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-48026100-nejvetsi-evropske-aerolinky-zaplati-za-kartel-20-miliard-korun-pokuty>>.

29. *Notifications* [online]. Brussels : European Commission, 2010 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/mergers/statistics.pdf>>.
30. *Number of decisions (per undertaking/association)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.
31. *Obchodní zákoník – zákon č. 513/1991 Sb., § 44* [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://obchodni-zakonik.eu/hospodarska-soutez/>>.
32. *Podnikatelé příliš spoléhají na ÚOHS, nevyužívají možnost soudních sporů* [online]. Praha : Hospodářské noviny, 2011 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://m.ihned.cz/c4-10152120-51231980-700000_hndetail-podnikatele-prilis-spolehaji-na-uohs-nevyuzivaji-moznost-soudnich-sporu>.
33. *Politika hospodářské soutěže a orgány EU* [online]. Brusel : Evropská komise, 2009 [cit. 2011-03-17]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html>.
34. *Schengenský prostor* [online]. Praha, 2008 [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://cizinci.wordpress.com/2008/10/18/shengensky-prostor/>>.
35. *Statistiky z oblasti hospodářské soutěže* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/statistiky-hs/>>.
36. *Ten highest cartel fines per case (since 1969)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.
37. *Ten highest cartel fines per undertaking (since 1969)* [online]. Brussels : European Commission, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>>.
38. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/uohs_skladacka_CZ_2008_03.pdf>.
39. *Volný pohyb kapitálu* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/v/volny-pohyb-kapitalu/1000715/6470/>>.
40. *Volný pohyb služeb* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb>>.

41. *Volný pohyb zboží* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/v/volny-pohyb-zbozi/1000715/6472>>.
42. *Vyjednané kapitoly* [online]. Praha : Vláda České republiky, 2008 [cit. 2011-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/154/159/clanek/kapitola-1-volny-pohyb-zbozi>>.
43. *Výrobci LCD monitorů dostali za kartel rekordní pokutu 16 miliard korun* [online]. Praha : Borgis, 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/219083-vyrobci-lcd-monitoru-dostali-za-kartel-rekordni-pokutu-16-miliard-korun.html>>.
44. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže - Zákon č. 143/2001 Sb.* [online]. Praha : HAVIT, s.r.o., 2011 [cit. 2011-02-09] Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/cast1h2.aspx>>.
45. *Zpráva o činnosti úřadu pro ochranu hospodářské soutěže za rok 2002* [online]. Brno : Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2003 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://ns.compet.cz/TAI/Vyroc_Zpr_upl/VZ2002vl.pdf>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obr. 1: Schengenský prostor	17
Obr. 2: Možnosti fúze.....	24
Obr. 3: Správní řízení v hospodářské soutěži	34
Obr. 4: Sankce uložené ÚOHS v mil. Kč.....	38
Obr. 5: Podněty k šetření dle oblastí 2010.....	38

Seznam tabulek

Tab. 1: Počet podniků v rozhodnutí o kartelu.....	40
Tab. 2: Počet konkrétních kartelů.....	40
Tab. 3: Nejvyšší pokuty za kartel konkrétní věci.....	41
Tab. 4: Nejvyšší pokuty za kartel podniku.....	41
Tab. 5: Celková výše uložených pokut za kartel.....	42
Tab. 6: Pokuty za výtahový kartel.....	45
Tab. 7: Pokuty za vitamínový kartel.....	46
Tab. 8: Oznámení fúzí 1990-2011.....	51
Tab. 9: Kontakty pro oznámení porušení pravidel hospodářské soutěže.....	55

PŘÍLOHY

Příloha č. I - Formulář pro podání stížnosti proti údajným protiprávním státním podporám⁹⁶

V tomto formuláři se uvádějí informace, které Komise potřebuje k projednání stížnosti týkající se údajné protiprávní podpory.

Vyplňte prosím všechna povinná pole, která jsou označena hvězdičkou (*).

1. Osobní údaje

Jméno:*

Příjmení:*

Adresa (1. řádek):*

Adresa (2. řádek):

Město:*

Kraj/okres:

PSČ:*

Země:*

Telefon:

Mobilní telefon:

E-mailová adresa:*

Fax:

2. Podáváte stížnost jménem někoho jiného (fyzické osoby či podniku)?

Ano Ne

Jméno osoby/podniku, kterou/který zastupujete*:

Adresa (1. řádek):*

Adresa (2. řádek):

Město:*

Kraj/okres:

PSČ:*

Země:*

Telefon 1:

Telefon 2:

E-mail:

Fax:

Později budete požádáni o přiložení dokladu o tom, že je zástupce oprávněn jednat jménem této osoby nebo tohoto podniku.

Je-li stěžovatelem podnik, stručně uveďte, kde podnik působí a jaký je jeho obor činnosti:

⁹⁶ *Formulář stížnosti ke stažení* [online]. Brusel : Evropská komise, 2011 [cit. 2011-04-14]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/competition/forms/download_cs.html>.

Vyberte jednu z následujících možností*

Ano, souhlasím s uvedením mé totožnosti.

Ne, nesouhlasím s uvedením mé totožnosti.

Důvěrnost: Pokud si nepřejete, aby vaše totožnost nebo některé dokumenty či informace byly zveřejněny, výslovně tuto skutečnost uveďte, označte v každém dokumentu důvěrné části a zdůvodněte své odmítnutí. Údaje uvedené v bodech 3, 4 a 5 nelze označit za důvěrné.

3. Údaje o členském státu, který poskytuje podporu*

a) Země:

b) Úroveň, na které byla údajná protiprávní státní podpora poskytnuta. Uveďte příslušné ministerstvo nebo orgán, je-li vám tato informace známa:

státní orgán:

regionální orgán (upřesněte):

jiný orgán (upřesněte):

4. Informace o údajné podpoře, která je předmětem stížnosti *

Upozornění: Informace uvedené v tomto bodu nejsou považovány za důvěrné.

a) Kdy byla údajná podpora poskytnuta?

b) Jaká je částka údajné podpory? V jaké formě byla podpora poskytnuta (půjčky, dotace, záruky, daňové pobídky nebo úlevy atd.)?

c) Kdo je příjemcem podpory? Uveďte co nejvíce informací, včetně popisu hlavních činností dotčeného podniku / dotčených podniků.

d) K jakému účelu byla údajná podpora poskytnuta?

5. Odůvodnění stížnosti*

Podrobně uveďte důvody své stížnosti. Dále uveďte, které právní předpisy EU byly podle vašeho názoru poskytnutím podpory porušeny.

Upozornění: Informace uvedené v tomto bodu nejsou považovány za důvěrné.

6. Stručně uveďte, do jaké míry poskytnutí údajné podpory ovlivňuje:*

a) vaše obchodní zájmy / obchodní zájmy osoby/podniku, kterou/který zastupujete,

b) trhy, na kterých příjemce/příjemci údajné podpory působí.

c) Předpisy EU pro kontrolu státní podpory se uplatňují pouze v případech, kdy napadené opatření může ovlivnit obchod mezi členskými státy. Uveďte, jak může tento obchod ovlivnit opatření, na něž si stěžujete.

7. Údaje o ostatních řízeních*

a) Kontaktovali jste již v této věci útvary Komise nebo jiný orgán EU či vnitrostátní orgán?

Ano Ne Pokud ano, přiložte prosím kopie korespondence.

b) Dřívější kontakty s vnitrostátními orgány nebo projednávání vnitrostátními soudy či jiná řízení.

Ano Ne Pokud ano, uveďte, zda již bylo vydáno rozhodnutí nebo nález, a přiložte jeho kopii.

8. Jsem si vědom(a) toho, že z důvodu rychlejšího zpracování stížnosti nejsou informace uvedené v bodech 3, 4 a 5 důvěrné a mohou být poskytnuty dotčenému členskému státu.*

Ano Ne

9. Podklady

Přiložte ke stížnosti případné doklady, důkazy a přílohy

- přiložte pokud možno kopii vnitrostátních předpisů, které poskytují právní základ pro vyplácení údajné podpory;
- podáváte-li stížnost jménem někoho jiného (osoby nebo podniku), přiložte doklad o tom, že jako zástupce máte oprávnění k jednání;
- je-li stěžovatelem podnik, můžete stručně uvést, kde podnik působí a jaký je jeho obor činnosti;
- kopie předchozí korespondence ve stejné věci s Evropskou komisí nebo jiným orgánem EU či vnitrostátním orgánem;
- pokud již věc projednával vnitrostátní soud, přiložte kopii rozsudku, je-li k dispozici.

Místo, datum a podpis stěžovatele: